

SLOVENSKI TAD RAN

Dr. Šalamun B.
Verzijeva
Koper

LETO III, ŠTEV. 20

Koper, petek 14. maja 1954

POSAMEZNA ŠTEVILKA 10 DIN

II. KONGRES EKONOMISTOV JUGOSLAVIJE

Nadaljnji prispevek k utrjevanju našega gospodarskega sistema

Te dni se vrši v Portorožu II. kongres ekonomistov FLR Jugoslavije. S tem, da se kongres vrši v Portorožu, je bilo ugodeno želji ekonomistov tukajšnjega področja — zaenkrat nazvanega še Cona B STO. Zato izrekamo organizatorjem kongresa polno zahvalo, a kongresu obljublamo, da bomo zastavili vse sile, za uresničitev sklepov II. kongresa.

Od I. kongresa je minilo dve leti. Bil je v Beogradu aprila 1953 in mu je prisostvovalo 153 izvoljenih delegatov. Na kongresu sta bila referata, in sicer »Stanje in razvoj ekonomske misli in prakse ter njun medsebojni odnos pri nas« in drugi »Vloga ekonomistov v gospodarstvu«. Kongres je bil zelo ploden in v zaključkih bogat. Resolucija I. kongresa se pričenja: »Nasa država je od osvoboditve do danes napravila težko pot. Pri tem so bili doseženi veliki uspehi« in nadaljuje: »Prvi korak naše oblasti delovnega ljudstva po oboroženi zmagi, v revoluciji — je bil odvzem proizvajalnih sredstev buržoaziji, pričela se je borba za odpravo ekonomske zaostalosti, javila se je težnja po čim močnejšem centralističnem in administrativnem upravljanju, vendar izročitev proizvajalnih sredstev v vodstvo neposrednih proizvajalcev pomeni praktično konec borbe proti monopolom, oziroma, konec najvišje oblike monopola — državne lastnine nad proizvajalnimi sredstvi. Državno in partijsko vodstvo s tovarišem Titom na čelu je znalo pravilno uporabiti osnovne principe marksistične teorije v naši stvarnosti in na osnovi prakse dati pravilne teoretične postavke.

Nove originalne oblike socialističnega razvoja naše države, ki imajo najmočnejši odraz v organih delavske samouprave gospodarstva — vse to vedno bolj poudarja vlogo in značaj ekonomistov in njihovih organizacij v družbenem življenju naše države. Zato morajo ekonomisti jasno obeležiti svoje mesto in vlogo v revolucionarni borbi našega ljudstva za končno zmago socializma.

Tako resolucija na eni strani govori o uspehih celotnega ljudstva v izgradnji socializma, na drugi strani pa odreja vlogo, ki naj jo imajo ekonomisti v gospodarstvu in sploh v izgradnji naše države.

Ekonomisti imajo svojo organizacijo — društva ekonomistov, ki so združena v Zvezi ekonomistov. Ekonomisti so se pričeli združevati v društvo že leta 1945, vendar se je aktivnost društev močno povečala šele leta 1950. I. kongres pomeni prekretnico v delu, kajti jasno se je začrtala vloga in naloga ekonomistov, naloge, ki so jih posamezni ekonomisti in društva uspešno izvrševali.

II. kongres, kateremu prisostvuje poleg 120 izvoljenih delegatov še 400 gostov, razen organizacijskih vprašanj razpravlja o petih zelo aktualnih ekonomskih ter družbenih vprašanjih. Pripravljenih je pet referatov, ki so jih pred časom razposlali društvenim organizacijam ekonomistov, ljudskim odhodom, upravnim organom, podjet-

jem, ekonomskim institutom ita. Na ta način je možno ves prosti čas izrabiti za razpravo o referatih.

Največje zanimanje je za referat »Problem našega trga s posebnim pogledom na trg poljedelskih artiklov.« Tematika referata je bogata, v njem se poskuša analizirati dejstvovanje vseh pojavov na našem tržišču, ki odreja strukturo našega potrošnega sklada. Diskusija bo zelo zanimiva in bo vsekakor kritično ocenila poskus avtorjev referata, realno oceniti položaj na tržišču na eni strani proizvajalcev — posebno kmečkih, na drugi strani potrošnikov, katerim se ustrezno formira tudi življenjski standard.

Drugi referat »Kritična analiza stanja organizacije naših podjetij« v začetku govori o funkcijah organov delavskega samoupravljanja v podjetjih kot osnovnih celicah našega gospodarstva ter v nadaljevanju razčlenjuje delo posameznih oddelkov podjetja. Analizira tudi sistem nagrajevanja ter tako referat odkriva mnogo problemov, o katerih naj da diskusija svoje misli.

Osrednja točka kongresa bo vsekakor razprava »O vprašanjih stanovanjske izgradnje.«

Referat je zelo obsežen, kajti v razpravo daje ne samo zelo važen ekonomski problem, temveč stanovanjsko vprašanje predstavlja družbeni problem. Zato bo ta razprava morala dati kritično oceno o dosedanjem reševanju tega tako perečega problema, kateremu se, kot ugotavlja referat, ni posvečala dovoljna pažnja, na drugi strani pa dati osnovo za bodočo politiko stanovanjske izgradnje.

Diskusija bo zanimiva tudi o referatu »Sestav in važnejši problemi delovne sile Jugoslavije«, ki razpravlja o strukturi delovne sile, njeni strokovnosti in produktivnosti in naše stanje primerja s podatki drugih držav. Referat o teh vprašanjih odkriva mnoge slabosti in daje na koncu sugestije, kako odpraviti pomanjkljivosti.

Razprava o nekaterih problemih fakultetne ekonomske vzgoje bo zainteresirala ekonomske kadre naših univerz in ekonomskih institutov. Kot je iz števila in posebno iz aktualnosti referatov razvidno, bo kongres predstavljal pomemben dogodek v nadaljnjem razvoju ekonomske misli in gospodarskega sistema ter nadaljnjem utrjevanju organizacije jugoslovanskih ekonomistov.

Kongres je najmočnejši zbor ekonomistov in je kot tak sposoben izraziti svoje mišljenje o raznih ekonomsko-družbenih problemih. Z odkrivanjem naših oblik reševanja vprašanj naše gospodarske izgradnje ekonomisti tako s svojo znanstveno in družbeno vlogo doprinesajo svoj delež pri graditvi socialističnega gospodarstva.

Pri delu ekonomistov so bile tudi napake, delo je bilo pomanjkljivo. Zato bo o teh pomanjkljivostih spregovoril tudi kongres ter tako ekonomistom dal nove naloge v smeri doslednejšega proučevanja

(Nadaljevanje na 2. strani)

RIBJA INDUSTRIJA, ZGODNJE SADJE, POVRTNINE, GROZDJE, VINO, OLJE, LAHKI INDUSTRIJSKI OBRATI POMENIJO ZA SLOVENSKO ISTRO VELIKO BOGASTVO IN VIR NARODNEGA DOHODKA. VELIKO VEČJE BOGASTVO PA JE NAŠE MORJE, KI GA DOSLEJ VSE PREMALO IZKORISČAMO. V VSEH KMETIJSKIH IN INDUSTRIJSKIH PANOGAH SI JE SLOVENSKA ISTRA OB IZDATNI POMOČI JUGOSLOVANSKIH NARODOV PRECEJ POMAGALA. TUKAJŠNJE PREBIVALSTVO ZNA CENITI TO VELIKOPUŠNO POMOČ, CENI JO PA TAKO, DA SE ZAVEZUJE Z DVI-GOM PROIZVODNJE, Z VEČJO STORILNOSTJO, S POGLABLJANJEM LJUDSKE DEMOKRACIJE IN DELAVSKEGA SAMOUPRAVLJANJA USTVARJATI KREPKO SOCIALISTIČNO DRUŽBENO UREDITEV. — NA SLIKI: V PIRANSKIH LADJEDELNICAH IZDELUJEJO NOVE PLOVNE OBJEKTE ZA POTREBE NAŠEGA RIBIŠTVA IN POMORSTVA.

Sprehod PO SVETU

Po vsem svetu te dni praznujejo Dan zmage. Vse države, ki so se udeležile druge svetovne vojne, so nekatere bolj nekatere manj slavnostno proslavile ta dan, ki spominja na zmago nad nacifašizmom, na konec trpljenja zaslužjenih dežel, na konec žrtev in morije, ki je zajela prav ves svet.

Države so praznovale Dan zmage v najrazličnejšem vzdušju. Tako so Francozi praznovali pod močnim vtisom izgubljene bitke za Dien Bien Fu. Incidenti, ki so nastali v zvezi s kislini proslavami v Parizu, so dovolj zgovoren dokaz, kako je vojna v Indokini ne samo nepopularna in nepriljubljena, pač pa naravnost poguba za francosko ljudstvo. Sicer je francoska vlada sama v precej hudih škripcih. De Gaullovi pristaši so te dni ostro protestirali proti vojni in zahtevali prekinitve sovražnosti.

Pri nas praznujemo Dan zmage v povsem drugih okoliščinah. Afirmacija naše zunanje politike v svetu, naša dosledna borba za mir in mednarodno sodelovanje je prineslo naši državi zavirljiv ugled v svetu. Vsekakor pa je sovražnikovo besnenje na naši zemlji pustilo še vedno vidne sledove. Po devetih letih še vedno nismo prišli na čisto glede nekaterih stvari predvsem z našimi poraženimi sosedi. Prav ti ne morejo opustiti svoje imperialistične politike in še vedno težijo za tem, da bi ponovno podjarmili našo zemljo in naše ljudi. Tako je naš Dan zmage obenem dan pripravljenosti proti istemu sovražniku, ki smo ga z nadčloveškimi silami premagali v eni najbolj krvavih vojn, kar jih zgodovina pominja.

To se je najbolj resno pokazalo te dni, ko je kot odgovor na izjavo maršala Tita novinarju Sulzbergerju italijanska vlada izjavila, da je njeno stališče že znano. Seveda je znano, že več desetletij poznamo italijanske pohlepneže in njihovo politiko ter težnje po podjarmitvi tujih dežel. Značilno pri vsem tem pa je, da italijanski voditelji postopajo tako danes, ker čutijo za seboj kolikor toliko močno oporo in zato pogumno izsiljujejo.

Glede tržškega vprašanja je postalo zadnje dni spet nekoliko bolj razgibano. Tuji časopisi pišejo vse mogoče o raznih kombinacijah in možnostih rešitve. Povsem jasno besedo je izrekel ponovno maršal Tito, ko je odgovarjal na vprašanja ameriškega novinarja. Tito je izrazil, da ne veruje v skorajšnjo rešitev tržškega vprašanja, kar Italija to odklanja z najrazličnejšimi argumen-

Potek Titove štafete v koprskem okraju

Najprej je označen kraj, nato ura odhoda oziroma prihoda, za njo pa kraj fizikalne organizacije, ki sprejme štafeto palico.

Debela rtič 12,00 Ankaran; Val-doltra 12,07 Ankaran; Ankaran 12,16 Ankaran; Bonifika — most 12,26 Bertoki; Bertoki 12,32 Bertoki; Prade — šola 12,38 Pobegi; Pobegi ZD (prihod) 12,44 Čezarji; Pobegi (odhod) 12,54 Čezarji; Čezarji 12,57 Čezarji; Gregorčič st. g. 13,04 Antončani; Kavalič 13,12 Marezige; Marezige (prihod) 13,21 Marezige; Marezige (odhod) 13,21 Marezige; Babič, križišče 13,36 Marezige; Rojci 13,39 Marezige; Pomjan 13,51 Pomjan; Križišče, st. c. 13,58 Smarje; Smarje (prihod) 14,00 Smarje; Smarje (odhod) 14,10 Smarje; Mlin 14,20 Smarje; Nova vas 14,30 N. vas, S. Peter; Šola 14,35 N. vas, S. Peter; Rote (c. v Korte) 14,48 Korte; Korte (prihod) 15,00 Korte; Korte (odhod) 15,10 Korte; Križišče, st. cesta Sečovelje 15,26 Sečovelje; Sečovelje (prihod) 15,40 Sečovelje; Sečovelje (odhod) 15,50 Sečovelje; Sv. Jernej 15,59 Portorož; Portorož (prihod) 16,14 Portorož; Portorož (odhod) 16,24 Portorož; Ladjedelnica 16,25 Piran; Piran (prihod) 16,34 Piran; Piran (odhod) 16,54 Piran; Strunjan 17,15 Strunjan; Križišče nad Izolo 17,27 Izola; Izola (prihod) 17,34 Izola; Izola (odhod) 17,54 Izola; Rex 18,06 Koper; Koper (prihod) 18,20 Koper; Koper (odhod) 18,50 Koper; Križišče 19,13 Dekani; Dekani 19,23 Dekani; Dekani (odhod) 19. maja ob 7 uri Dekani.

ti. Naše dobre volje nočejo upoštevati, pač pa hočejo še vedno, da je vprašanje Trsta odprto, ker jim pač to koristi drugod za izsiljevanje na raznih področjih zunanje politike.

Veliko več zanimanja pa vzbuja po svetu razvoj dogodkov v Indokini in posebno še vprašanje miru, oziroma pričakovanje nove vietnamske ofenzive. Po padcu Dien Bien Fuja se je pozornost sicer nekoliko bolj usmerila v Zenevo, ker od tam pričakujejo rešitve. Posebno pa je svet retresla novica o padcu trdnjave in ogromni smrtni žetvi na obeh straneh. General Džap je pristal na to, da Francozi prepeljejo vse ranjence iz trdnjave, in to sporočil po radiu. Pričakujejo, da se bo evakuacija ranjencev, ki jih cenijo na več tisoč, začela v petek. V Hanoju že pripravljajo helikopterje za prevoz. V torek in sredo so francoska letala srustila na trdnjavo večjo količino sanitetnega materiala, javljajo tudi, da je vse francosko medicinsko osebje dobilo dovoljenje, da je ob ranjencih, celo vietnamski zdravniki pomagajo pri zdravljenju francoskih ranjencev.

Vojna pa se kljub ženevski konferenci nadaljuje. Poročajo o novi vietnamski ofenzivi. Čeprav so pričakovali, da bo general Džap nekoliko časa potreboval za ureditev svojih čet, je ta začel s takojšnjim napredovanjem. Kaže, da poskušajo

vietminhovci izsiliti čim več na bojnem polju, pravzaprav na ženevski konferenci z vojaškimi uspehi.

Med zbranimi politiki v Zenevi pa ne morejo priti do nikakih zaključkov, ker so tako na eni strani kakor na drugi le preveč nepopustljivi. Diplomatska vojna, ki je najbolj vidna ne na konferenci sami pač pa izven nje, besni z nezmanjšano silo od samega začetka konference. Uradno sicer niso dosegli nikakih zaključkov. Zdi se pa, da je potreba in želja po miru ureditvi najvažnejših in najbolj perečih vprašanj pri večini delegatov močnejša od njihovih diplomatske zmogljivosti in da bo le prišlo prej ali slej do konkretnih uspehov. Tako na primer javlja, da se Francozi niso povsem odklonilo izrekli proti predlogu vietnamskega zunanjega ministra in da so ga ocenili kot možnega za osnovo razpravljanja. Uradno se sicer še vedno lovijo in prenašajo iz dneva v dan obe vprašanji, to je indokinsko in korejsko. Vprašanje pa je le, če bodo Amerikanci pristali na želje ostalih udeležencev konference iz njihovega bloka.

Francija je ponovno v hudih težavah. Ameriški zunanji minister Dulles je namreč te dni izjavil, da Amerika ni zainteresirana na Indokini toliko, kolikor je na združitvi azijskih držav v obrambno skupnost. Pri tem pa bi Indokina ne igrala pomembnejše vloge. Iz Tokia poročajo, da je te dni prišlo do tajnih razgovorov prav glede tega obrambnega vprašanja. Francozi so ob tem brez moči in posebno še brez opore. Zdi se, da tudi Angležem ni vseeno, kaj počnejo v Aziji Amerikanci.

IZIDOR PREDAN JE BIL OBSOJEN ZATO, KER JE SLOVENEK

Pred porotnim sodiščem v Vidmu je bil prejšnji teden obsojen na osem mesecev zapora zavezen Benčič Slovenec Izidor Predan, član izvršnega odbora Demokratske fronte Slovencev v Italiji in so-trudnik Primorskega dnevnika v Trstu. Polnih šest mesecev in pol je moral odsedeti v ječi in čakati na usmiljenek italijanske justice. V sodni dvorani je bilo veliko številno domačinov in prijateljev mladega 22-letnega Izidorja. To je sodnikom pokazalo, kako je ta mladenec priljubljen v svojem kraju. Ko so ti domačini slišali tako krivično sodbo, niso skrivali svojega ogorčenja in nezadovoljstva.

Moramo zapisati, da smo ponovno bili priče na razpravi italijanske justice. Kdo ve od koga so podredovali tako »pravico«, ki jo tako radodarno delijo le nam Slovence vedno, kadar se za to pokaže najmanjša priložnost? Tudi to pot so bili res »radodarni«. Ni kaj reči. Če se je tako visok sodni funkcionar — državni tožilec dr. Umberto Longo, tako »kulturno« izražal vpričo visokega sodnega dvora, tedaj moramo samo ponoviti, da je ne samo nekaj, temveč še vedno veliko gnilega v deželi Damski. Ko je dr. Longo ves zaripel kričal, (ali lajal):

»Visoko sodišče, nobenega usmiljenja ne imejte s tem arogantnim

mladeničem...« se nam je zdelo, da znova slišimo besede tistega fašističnega generala, ki je dejal: »Si ammazza tropo poco.« Premalo se pobija.

Res, to bi hotel »visoki« dr. Longo in vsi njemu podobni, ki danes vedro kdo ve v kakšni senci v Italiji Nas Slovence, ki smo zanje »meccia« in »imbecilli« in podobno bi radi iztrebili, ugonobili.

V nekaj vrstah

Tokio. Japonski zdravnik Kumatori, ki zdravi ribiče — žrtve nedavne eksplozije vodikove bombe, je izjavil, da bo osem ribičev čez sedem do deset dni lahko zapustilo bolnišnico.

Washington. Ameriško obrambno ministrstvo je zaprosilo za kredite za graditev dveh novih atomskih podmornic.

Chicago. V Chicagu so ustanovili novo politično organizacijo, ki bo delovala pod geslom: »Za Ameriko.« Cilj te organizacije je, postaviti se po robu udeležbi ZDA »v preventivnih vojnah« in preprečiti pošiljanje ameriških enot, »da bi se borile po vsem svetu brez privolitve Kongresa«.

Oslo. Dva sovjetska državljana sta pribežala na Norveško in zaprosila za azil. Norveške oblasti ne dajo nobenih informacij, kje sta sedaj, da ne bi Sovjeti izvajali kakih represalij proti njunim družinam.

New Delhi. Predsednik indijske vlade je izjavil v parlamentu, da bo Indija zgradila atomski reaktor za pridobivanje izotopov.

Hong Kong. Ho Si Minhove enote so v bojih za trdnjavo Dien Bien Fhu ujele razen poveljnika trdnjave generala De Castriesa tudi več francoskih višjih častnikov. Ujele in ubile so skupno 16.000 Bao Dajevih vojakov, 16 polkovnikov, 1749 častnikov in podčastnikov. Vsa posadka trdnjave Dien Bien Fhu je bila bodisi pobita, ranjena ali pa ujeta.

Kairo. Egipčanski minister za nacionalno orientacijo major Salah Salem bo konec junija obiskal Združene države Amerike.

Trst. V Trstu so začeli prodajati zemljevid Italije, na katerem je v meje Italije vključeno vse Tržaško ozemlje. Kaj naj na to rečemo? Še vedno volčji apetit rimskega cunjastega imperializma!

Ljubljana. Iz zveznega investicijskega fonda je bilo določenih 14,5 milijard dinarjev za razna industrijska podjetja v Sloveniji. Več kot polovica tega zneska bo šlo za dograditev termocentralne Šoštanj, tovarne časa-pisnega papirja v Vidmu, tovarne glinice in aluminija v Kidričevem in železarne na Jesenicah.

Ljubljana. V torek 18. maja se bo v veliki Unionski dvorani v Ljubljani začel III. kongres Zveze komunistov Slovenije, ki bo trajal več dni.

Beograd. Zaradi velikega deževja so zelo narasle nekatere reke v Jugoslaviji. Tako je Sava pri Jesenovicu narasla za 7,5 metrov. V nekaj dneh je padlo toliko dežja, kot ga navadno pade ves mesec maj.

II. kongres ekonomistov Jugoslavije

(Nadaljevanje s 1. strani)
razvoja ekonomske prakse in teorije pri nas in v svetu.

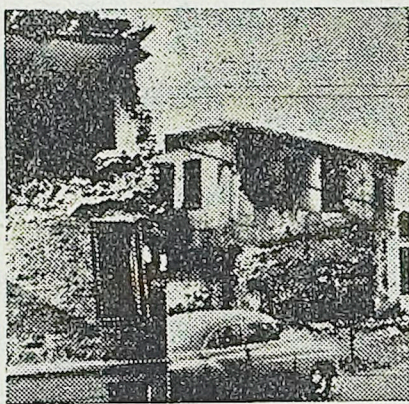
II. kongres — portoroški — se vrši v času, ko se močno utrjuje položaj in ugled naše države v svetu, kajti Jugoslavija je dosledno znala v praksi revolucionarno izvesti bogastvo marksistične politične ekonomije.

To delo opravlja ljudstvo Jugoslavije ter tako to delo opravljajo tudi ekonomisti, ki imamo dolžnost v ta vprašanja vlagati še mnogo truda. Zato bo kongres na eni strani priznanje za uspešno opravljeno dosedanje delo, na drugi strani pa nam bo dal nove naloge.

Ekonomisti in celotno tukajšno prebivalstvo pozdravlja in želi kongresu obilo uspehov!

VINKO ŽNIDARŠIČ,
PRESEDNIK DRUŠTVA
EKONOMISTOV KOPRA

OKNO V SVET

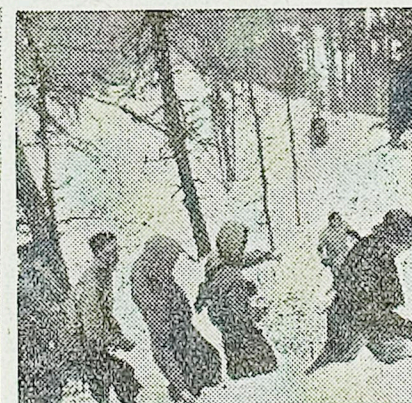
Našo soseda Grčijo je te dni ponovno prizadel hud potres. Iz Grčije prihajajo že dobri dve leti vesti o hudih potresnih sunkih. Lansko leto je grško ljudstvo in ves svet pomagal ponesrečencem na Jonskih otokih, letos pa je več potresnih sunkov pretreslo in povzročilo velikansko škodo še na ostalih predelih Grške. Kakor so lansko leto pomagali ponesrečencem in brezdomcem, so tudi letos poskrbeli za najnujnejše, vendar zaradi pretiranih prometnih zvez je izdatnejša pomoč skorajda nemogoča.

Ameriški državni sekretar za zunanje zadeve Foster Dulles se je na povratku z ženevske konference ustavil tudi v Milanu, kjer sta ga čakala italijanski ministrski predsednik in slavnega gospa Luce, ameriški veleposlanik v Italiji. Poročila pravijo, da sta se razgovarjala predvsem o ratifikaciji EOS. O Trstu sta državnik verjetno tudi govorila, ni pa nič znano, kaj sta razpravljala. Zdi se, da je sporočilo italijanske vlade, da so italijanske zahteve znane, plod ameriške potuše. Italijanske zahteve pa so že znane več desetletij.

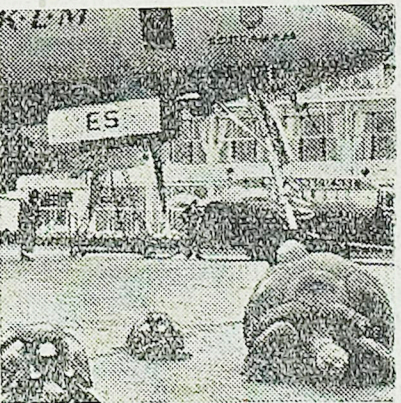
Cesar Bao Daj je postal še kar popularna osebnost, odkar so ga Francozi najeli za slugo, ki igra vlogo oblastnika, edinega zakonitega dediča vse oblasti v indokinskih pridruženih državah. Ta česar brez oblasti, ker mu jo na eni strani jemljejo Francozi, na drugi pa Vietminhovci, se še nekam dobro počuti v varstvu tujega orožja. Morda upa, da bo Francozom uspelo zaplesti v vojno celo druge države. Njegov razmajani tron bi se s tem morda za nekaj časa le ustalil. Kakor vse kaže, pa bo verjetno ostal Bao Daj brez prestola, če bo šlo tako naprej.

Iz indokinske vojne je polno najrazličnejših fotografskih posnetkov, ki prikazujejo zdaj zatišje, zdaj boje, zdaj zmage, tudi belo zastavo na Dien Bien Fuju so že objavili. Vsekakor pomeni vojna v kateremkoli delu sveta senzacijo. Ta senzacija pa gre vedno na račun žrtev, ljudskih žrtev. Svet se ni prav nič spremenil od rimskih časov. Časopisi po vsem svetu pa na ta način služijo. Tu na sliki vidimo enega »srečnežev«, ki je zaradi nekaj centimetrov zgrešenega zadetka ušel smrti. Verjetno se pilotu dobro zdi, če ga povsod slikajo.

Letošnja zima se je končno umaknila milejšemu vremenu. Slabo vreme, sneg in mraz, ki se dolgo ni hotel posloviti, je spomladi zahteval še nekaj žrtev. Nekaj dijakov se je odpravilo na dachsteinske hribe v Avstriji. S sabo so imeli tudi fotografski aparat in se slikali, kakor je pač navada na izletu. Nesrečno naključje pa je hotelo, da se je od izleta ohranilo le to, kar so mladeniči posneli pred smrtjo. Zajela jih je namreč nevihta, ostali so brez zvez, brez živil in dočakali visoko v avstrijskih gorah hladno smrt, ne da bi to mogli preprečiti.

Tale orjaška želva bi rabila dva in dvajset let, da bi prilezla s svojimi nogami iz Johannesburga v Amsterdam. KLM-letalo pa jo je prepeljalo v štiri in dvajsetih urah. Za želvo samo to dejstvo ne predstavlja nobene posebnosti, pač pa je tako potovanje želelo vodstvo zoološkega vrta, katerega član je tudi orjaška želva. Ko je izstopila iz letala, jo je čakal foto-reporter in jo vprašal: »Ali ste dobro potovali, debela gospa?« Pravijo, da se je želva držala tako zadovoljno, da je gotovo hotela reči: »Prav uživala sem!«

Za hitrejši razvoj kmetijske proizvodnje

Ob navzočnosti večine delegatov (manjkalo jih je samo sedem), je bil v soboto v Kopru občni zbor Okrajne zadrugne poslovne zveze. To je zelo važen dogodek za člane in prav tako nečlane zadrug. Pregled dela, uspehov in pomanjkljivosti tako močne gospodarske organizacije je tako poučen, da bi morali biti z njim seznanjeni vsi kmetovalci, gospodarstveniki in člani SZDL.

Predhodno so bili po vseh zadrugah občni zbori, ki so pokazali, kako močna in trdna gospodarska organizacija so naše zadrug. Tudi udeležba na občnih zbora je pokazala, da postavljajo zadrug vedno bližje kmetovalcem, ki se borijo za napredek in izboljšanje našega kmetijstva.

Lani so zadrug ustanovile 58 raznih pospeševalnih odsekov in 15 hranilno-kreditnih odsekov. Nekateri od teh so dosegli lepe uspehe, tako živinorejskega odbora v Dekanih in Šmarjah, vinogradniški v Izoli in vrtnarski v Strunjanu. Hranilno-kreditni odseki so že prvo leto obstoja odigrali važno vlogo in so članom omogočili nabavo umetnih gnojil, semen, razkužilnih sredstev, obnovno sadovnjakov in vinogradov. Kreditno-hranilnim odsekom so veliko pomagale zadrug, ki so ustanovile sklad za pospeševanje kmetijstva ter jim ga dale na razpolago. V ta sklad so naložile 15.348.000 din. Od tega so uporabile za kreditiranje nad 11 milijonov din.

Hranilno-kreditni odseki imajo še drugo dobro stran, ker nudijo članom kredite pod ugodnejšimi pogoji kot posamezni večji kmetje, ki se vedno preživijo na tiste, ki so v stiski, da bi jih ujeli v svoje izkoriševalske mreže. Hranilno-kreditni odseki so imeli lani 681 vlagateljev s skupno 1.805.000 din vlog. To so šele prvi uspehi njihovega šestmesečnega delovanja. Izvzeti sta hranilnici v Kopru in v Pobjah, ki sta že stari denarni instituciji. Koprski hranilnica je imela lani 344 vlagateljev s skupno 4.085.350 dinarjev vlog.

V tekočem letu bodo morali odseki svoje delo usmeriti v zbiranje vlog svojih članov. Če bodo znali pravilno prikazati važnost varčevanja, bodo nedvomno dosegli lepe uspehe.

MANJKA NAM LAHKE MEHANIZACIJE IN GNOJA

Naše zadrug so ubrale novo pot naprednega in boljšega obdelovanja zemlje z ustanavljanjem večjih kompleksov. Ti zahtevajo strojno pripravo in obdelavo. Skupno imajo zadrug danes 24 traktorjev in 18 tovornih avtomobilov. Ta sredstva so zadrug nabavile z lastnimi investicijskimi sredstvi. Težke mehanizacije imajo zadrug dovolj in nekatere še preveč, tako zadruga v Pučah, ki traktorje izkorišča le 50 odstotno, kamion pa samo 10 odstotno. Zadruga na Krogu pa izkorišča traktor le 40 odstotno. Tu bo treba boljše organizirati delo.

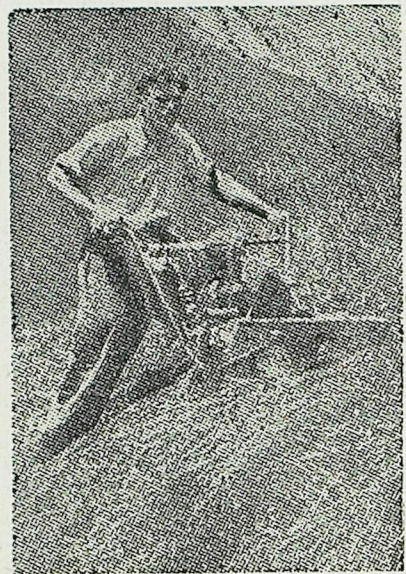
Manjka pa lahke mehanizacije, to je: kultivatorjev, kosilnic, sejalnic, mlatilnic, trijerjev, slamoreznic, škropilnic, namakalnih naprav, črpalk za greznice in drugih lažjih strojev. Ko bodo zadrug uspeli izpolniti to vrzel, bodo kmetom članom zelo olajšale naporno ročno obdelovanje zemlje.

Istrski kmet proda najmanj 70 odstotkov svojih pridelkov in izkupiček porabi za domače potrebe. Ker je v zadrugah včlanjenih 90 odstotkov kmetovalcev, gre ves promet pridelkov preko zadrug.

Na Koprskem je 12.000 hektarjev obdelovalne zemlje in le 5.500 glav živine. Zavod za pospeševanje gospodarstva je z analizami ugotovil, da vsebuje zemlja le 1,5% humusa, medtem ko bi ga morala vsebovati najmanj 3%. Za tako intenzivno obdelovanje in izkoriščanje zemlje bi morali rediti na en hektar površine najmanj 1,5 glav živine, da bi imeli na razpolago dovolj hlevskega gnoja. Pretiramo gnojenje s umetnimi gnojili in veliko pomanjkanje organskih gnojil se kaže na kulturnih samih. Tako na vinogradih v Izoli, ki ne dajejo več tistega pridelka kot nekoč.

Tu nastaja resno skupno vprašanje, kako dvigniti število živine,

da bi vsaj deloma zadovoljila potrebe po organskem gnoju. To vprašanje je tako resno, da ga bodo morali resno zagrabiti naši gospodarski strokovnjaki skupno s kmetovalci in vsemi množičnimi organizacijami. Vsi od prvega do zadnjega naj vzamejo za geslo tisti stari, toda sto in večkrat resnični pregovor, kjer zamlja sama pravi kmetu: »Obdelaj ti mene, ali bom pa jaz tebe.« Tu ni več časa za odlašanje in drobnjalske ukrepanje! Vsi tisti kmetje v Šmarjah, Dekanih in drugod, ki so nekdanji redili večje število glav živine, pravijo, da se živine ne izplača več rediti. Ne bi bilo prav, če bi temu glasovom ne prislutili in poskušali najti vzroke. Danes so stroški, ki jih imajo živinorejci in dohodki v tako kričečem nasprotju, da škanje široko zevajo. Živinorejci prizadeti vasi pravijo, da so jim nekdanj krave bogato površile pri vimenu tisto, kar so jim dali pri gobcu. Danes tega ni. Zadnje zvi-

Več lahkih obdelovalnih strojev za kmetijstvo

šanje mesa (čeprav malenkostno), pravijo, bo še vzpodbudilo prodajo živine in ne, kot je namen ukrepa, da bi jo zaviralo.

NOVI MODERNI VINOGRADI IN SADOVNJAKI

Pred kratkim smo pisali o modernem vinogradniškem posestvu na Briču. Danes lahko povemo še druge primere. V Kortah so uredili 25 hektarjev mešanega vinograda z oljkami in 15 hektarjev strnjene oljčnega nasada. V Montinjanu so nasadili večje komplekse z vinsko trto. Nastaja vprašanje sadik. Da ne bo skrbi, so kmetijske zadrug v Strunjanu, Sv. Luciji in Sečoveljah uredile tri nove drevesnice, kjer bodo vzgajale potrebne sadike za ves koprski okraj.

Vsa obnova je usmerjena v večje komplekse, kjer bo vsa obdelava mehanična. Ne bomo tu ponavljali, da bo to vplivalo na večji donos, pocenitev in zmanjšanje težke ročne obdelave. Letos so nasadili že 51 hektarjev vinogradov in 40,5 hektarjev sadovnjakov v večjih kompleksih. Zavod za pospeševanje gospodarstva pa je uredil tri hektarje matičnjaka, ki bo že letos dal prve ključe. Od 1955. leta dalje pa bo ta matičnjak dajal potrebni material za ves okraj.

Še nekaj števil. Odkup sadja je v primerjavi z letom 1952 in letom 1953 padel za celih 15 odstotkov. To padanje je pripisati propadanju češnjevih dreves, ki jih je napadel veliki škodljivec žilogriz. Samo češenj je bilo lani odkupljenih 104 tone manj kot predlanskim. Škoda, ki jo je žilogriz napravil z zmanjšano produkcijo in stroški za uničevanje, znaša skupno 2.500.000 din. Zadrug so za uničevanje (pobiranje) tega škodljivca potrosile skupno 688.000 din.

Zavod za pospeševanje gospodarstva je leta 1952 začel s selekcijo na področju vinogradništva, sadjarstva in vrtnarstva. Od 70.000 pregledanih trt je bilo vpisanih v selekcijsko knjigo 4.000 trt. Pregledanih je bilo 10.000 češnjevih dreves in od teh izbranih samo 25 matičnih dreves. V vrtnarstvu pa vodi Zavod poskuse na 248 vrstah različnih povrtnin.

VEČ ZGODNIH PRIDELKOV ZA IZVOZ

Naš zgodnji grah in fižol ter vrtna jagode so v inozemstvu zelo iskane. Prav tako zgodnji krompir in paradižnik. Kjer je lega ugodna, naj bi kmetje sadili še več te zgodnje zelenjave. Po paradižniku povprašujejo v severnih državah, Avstriji, Švici, Nemčiji. Priporočati pa je, da bi kmetje sadili drugo vrsto paradižnika (bolgarsko), ki daje bolj drobne sadove.

Najbolj rentabilna zgodnja kultura pa so vrtna jagode. V Avstriji je vas, ki ni nič večja kot Strunjan, pa pridelajo tamkajšnji kmetovalci nad en milijon kg vrtnih jagod. Kmetovalci v Strunjanu, pri Sv. Luciji, v Portorožu in deloma v Izoli naj bi se bolj posvetili pridelovanju vrtnih jagod. V inozemstvu je po teh tako povpraševanje, da ne bomo nikoli zadostili prošnjam.

Pri vsem tem bi bilo treba nujno proučiti rentabilnost posameznih kultur in se potem ustaliti na pridelovanju določenih kultur.

Večje zadrug naj bi letos organizirale več odkupnih središč, da bi blago šlo hitreje naprej in ne bi člani brez potrebe izgubljali ure in ure dragocenega časa. Pri embalaži in sortiranju bo potrebno veliko več skrbi. Naše blago prednjači pred inozemskim, toda ne znamo ga tako predstaviti kupcem kot nekatere inozemske podjetja.

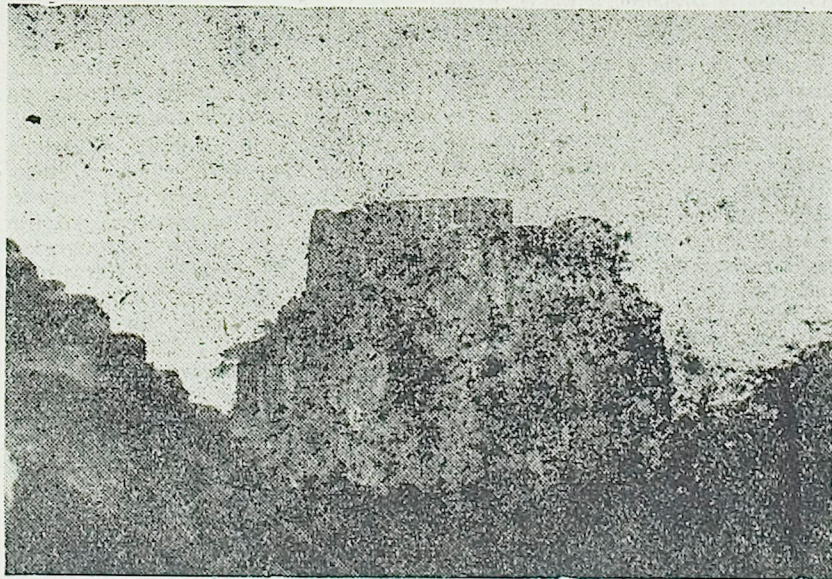
DOBRO GOSPODARJENJE ZADRUG

Za zaključek naj navedemo še nekaj števil o gospodarjenju. Leta 1951 so imele zadrug 12.905.000 din čistega dohodka, leta 1952 je ta narasel na 32.387.000 din, lani pa je ta dohodek prinesel že 51.312.000 dinarjev.

Ne bomo tu razpravljali o vzrokih, ki so v nekaterih zadrugah povzročili tudi primanjkljaje. Teh je več. Da so jim bile zadrug kos in jih odpravljajo, kaže naslednja primerjava: leta 1951 so imele zadrug 1.444.527 din primanjkljaja, leta 1953 pa samo še 369.718 din.

Na občnem zboru je predsednik kot zadnje omenil še vprašanje kulture. Pričakovali smo, da se bodo v razpravi tudi delegati dotaknili tega vprašanja, ki ni zadnje. Važno vlogo imajo pri tem prav zadrug po vaseh, saj vsako leto določajo del čistega dohodka v sklad za kulturo in prosveto. Ta denar leži neizkoriščen, prosvetna društva pa se pritožujejo, da jim zadrug ne dajo nobene pomoči. Delegati, ki so slišali, da je to vprašanje potisnjeno nekam »za vrata«, naj bi z njim seznanili odbore prosvetnih društev po vaseh. Če vemo, da so knjige nekega prosvetnega društva ležale v zabojih za zelenjavo na hodniku zadrugnega doma, je to zelo žalostna ugotovitev za člane tistega prosvetnega društva. Če bi gledali v merilu kulture, bi v zadrugnem domu ne smela imeti prostora gostilna, marveč bi na njenem mestu bila knjižnica s čitalnico.

Omeniti moramo še, da so se vsi delegati skupno s povabljenimi gosti po občnem zboru odpeljali na Brič, kjer so si z velikim zanimanjem ogledali moderno vinogradniško posestvo.

Delegati in gostje II. kongresa ekonomistov so v sredo zvečer obiskali priljubljeno izletniško točko v koprskem okraju in so si razgledali Sočerski grad in njegovo okolico

POSTOJNSKI OKRAJ je sprejel družbeni plan

V torek in sredo sta okrajna skupščina in zbor proizvajalcev OLO Postojna sprejemala na ločenem zasedanju okrajni družbeni plan in proračun za letošnje leto. Odborniki so dobili že nekaj dni pred zasedanjem pismeni predlog, ki so ga v sodelovanju z Gospodarskim svetom OLO sestavile voljene komisije za družbeni plan in proračun, zato so se lahko z njim že prej temeljito seznanili.

Zasedanju so prisostvovali tudi zvezni in republiški poslanci Ivan Regent, Matevž Hace, Branko Babič, Jože Borštnar, Andrej Janežič in Marjan Garzarolli.

Zbor proizvajalcev je mnogo prej sprejel družbeni plan in tudi proračun kot pa okrajni zbor. Videlo se je, da je v okrajnem zboru več predstavnikov podeželja, ki so hoteli — kar je popolnoma razumljivo — doseči čim več sredstev za svoj okoliš in je bilo nekatere kar težko prepričati, da bi to bilo le na škodo soljudi v okraju. Sredstev je pač veliko premalo, da bi lahko naenkrat zadovoljili vse potrebe. Kot je navedel predsednik OLO tov. Miro Jerličič, je samo za komunalno dejavnost za 1 milijardo 200 milijonov din prijavljenih potreb, okraj pa ima za letos na razpolago le 180 milijonov din, ki jih je treba dati res le za najnujnejše! Vendar pa v glavnem vsi odborniki le razumejo možnosti in položaj postojnskega okraja kot dela naše splošne socialistične skupnosti, ki se danes skozi trdo gospodarsko borbo dviguje iz zaostalosti.

V celoti ima po sprejetem družbenem planu za tekoče leto postojnski okraj na razpolago 731 milijonov din sredstev. Od tega razpolaga okraj z 535.409.000 dinarji, 196.065.000 din pa imajo občine.

Koprčani v Kočevju pri maršalu Titu

V soboto popoldne je prišel v Kočevje predsednik FLRJ maršal Josip Broz-Tito. Maršala so spremljali predsednik Ljudske skupščine LRS Miha Marinko, član izvršnega sveta FLRJ Ivan Maček-Matiija, generalmajor Milan Zeželj in drugi.

Takoj po prihodu je maršal odšel na lov, kjer se je zadržal vse do mraka. Po vrnitvi z lova ga je pred hotelom Pugled pričakala velika množica ljudstva Kočevja, bližnje in daljnje okolice in rudniška godba. Po večerji se je Tito razgovarjal s predstavniki okrajnega LO in ZKS, gosti in posamezni državljani. Ko je zvedel, da bodo prišli v Kočevje izletniki, člani Zveze borcev iz koprškega okraja, je večkrat vprašal, če so že prišli. Ko so okoli 22. ure prišli, jih je z veseljem sprejel in se z njimi več časa prav pri srčno razgovarjal.

Drugi dan se je maršal zadržal v Kočevju vse do 21. ure. Popoldne je bil na lovu in je ustrelil dva srnjaka. Popoldne je prisostvoval zboru obrtnikov za kočevski okraj. Obrtniki so mu ob tej priložnosti poklonili več daril. Ko so v popoldanskih urah koprski izletniki, člani Zveze borcev odhajali, jim je maršal zaželel srečno pot.

D. V.

Preveč bi bilo, če bi hoteli razčlenjevati celotni proračun, zlasti proračunska sredstva in njihovo delitev na posamezno družbeno dejavnost. V glavnem naj povem, da je za letos predviden spet precejšen korak naprej, kljub skromnim sredstvom, ki so na razpolago. Dvignila se bo zlasti kmetijska, industrijska in gradbeno-komunalna dejavnost, kar pomeni lepo stopnico tudi za dvig splošnega standarda prebivalstva postojnskega okraja.

Novice iz Loške doline

V nabito polni dvorani v Starem trgu je v nedeljo gostovala igral-ska družina iz Sodražice z igro »Veronika Deseniška.« Za lepo podano igranje smo jim vsi gledalci hvaležni. Režiral je tov. Karel Košir. Želimo, da bi nas kmalu zopet obiskali.

Ob ustanovitvi Društva prijateljev mladine si je odbor zadal veliko nalogo, ki jih bo lahko uspešno izvedel le ob pomoči vsega članstva. Ako hočemo vzgojiti zdravo, delovno in borbeno mladino, moramo preko tega društva voditi kontrolo kinopredstav, odtegovati jo od gostiln in plesišč ter jo usmerjati v telovadna društva, na športna igrišča in izlete v naravo. Šoli odrasli mladini bomo poskali primerne zaposlitve in jo usmerjali v poklice. Za najmlajše bomo zgradili igrišče v Starem trgu.

Po ustanovitvi društva »Ljudska tehnika« v Loški dolini poseča 32 članov po dvakrat na teden fotoamaterski tečaj. Vsaj ne bomo v zadregi za kader dobrih in navdušenih fotoamaterjev.

Igralska družina KUD »Svoboda« bo pod vodstvom agilnega režiserja Miloša Benčina uprizorila že peto premiero v tej sezoni in sicer »Sveti plamen.«

V nedeljo so se pomerili odbojkaši in šahisti Loške doline in garnizona Bloke na Blokah. V odbojki so zmagali Dolinci, 3:1, v šahu pa vojaki, ki so premagali goste z rezultatom 12,1/2 proti 3,1/2 točke. Na družabnem večeru, ki so ga vojaki priredili gostom, so sestavili skupni načrt dela, gostovanj in medsebojne pomoči.

V finalu za pionirsko prvenstvo v šahu vse Loške doline, kjer igra 12 najboljših pionirjev, vodijo: Janez Benčina in Alojz Baraga po 7 točk, takoj za njima je Franc Turšič s 6 točkami. Prva dva bosta zastopala dolino na okrajnem šahovskem prvenstvu pionirjev v Postojni.

Vito

Cerkničani so svečano proslavili svoj občinski praznik

Enajsti maj je občinski praznik Cerknice, prijaznega notranjskega trga, ki ima bogato zgodovino in je tudi med NOB dajal zgled, kako se je treba boriti za svojo svobodo. Enajsti maj so si Cerkničani izbrali za svoj praznik zato, ker je na ta dan pred desetimi leti padel njihov prvoborec in politični organizator Lovko Ludvik-Bognar, ki je že v monarhistični Jugoslaviji trpel po raznih zaporih zaradi svoje odločne borbe za pravice delovnega človeka in bil preganjan kot komunist.

Cerkničani — ne samo tršani, marveč vsa občina — so zato izbrali dan njegove junaške smrti za svoj občinski praznik, njegovemu spominu pa so se še obdolžili s tem, da so mu postavili lep spomenik. V torek se je k njegovemu odkritju zbralo čez 2000 ljudi, ki so se poklonili spominu hrabrega pokojnika. Odkritja sta se razen domačih občinskih funkcionarjev udeležila tudi tovariša Matevž Hace, sekretar OK ZKS Postojna, in prvi sodelavec pokojnega Ludvika med NOB Novak Ivan-Očka. Ob spomeniku sta še zapela dva pevka zbora nekaj borbenih in partizanskih pesmi.

Z ideološkim in kulturnim dvigom se bodo delovni kolektivi usposobili za sameupravljanje

Preteklo nedeljo je bila v Sežani občinska konferenca Zveze komunistov, katere se je udeležilo od 588 članov nekaj nad polovico, pomanjkljivo udeležbo je zakrivila okolnost, da je ta dan bilo na področju sežanske občine prostovoljno dajanje krvi, kateremu se je odzvalo znatno število članov Zveze. Poleg tega je bil tudi sestanek rezervnih oficirjev in prizadeti člani niso mogli biti prisotni na treh straneh hkrati.

V imenu občinskega komiteja ZKS je podal letno poročilo tov. Peric. Poročilo ugotavlja, da je delo osnovnih organizacij v preteklem letu si čisto znatno napredovalo in da so bili na raznih področjih v sežanski občini doseženi vidni uspehi, zlasti v gospodarski iniciativi, medtem ko je ideološko vzgojno delo pokazalo precej mrtvila. Člani se premalo poglabljajo v bistvo svojih nalog. Mnogokje, zlasti na vasi, sicer znajo ugotavljati razne pomanjkljivosti, ne nstrudijo pa se, da bi te pomanjkljivosti odpravili in s krepko iniciativo ter lastnim zgledom pokazali, kako je treba graditi socializem. Pri tem pa igra najvažnejšo vlogo ideološka in kulturna vzgoja delovnih kolektivov. Tega pa se v Sežani po vsem videzu že vse premalo zavedamo. Vse premalo je študijskih sestankov, diskusij, prosvetnega dela, doslednega in vztrajnega vzgajanja. Imamo »Svobodo«, ki v vseh svojih sekcijah živi, edino mladinski pevski zbor se je v zadnjem času nekoliko razgibal. Dolžnost komunista je, da v prosvetnem delu aktivno sodeluje, da se za to delo osebno žrtvuje in se odpove raznim drugim, oselnim zabavnim zaposlitvam.

Mnogi člani ZKS v sežanski občini še sedaj niso razčistili svojega odnosa do mysticizma in religije. Zato posvečajo premalo pozornosti izvenšolskim, škodljivim vzgojnim vplivom, ki ogražajo našo mladino. Prav tako je občinska Zveza komunistov v preteklem letu nudila premalo opore in iniciative občinski upravi, zadružništvu, dviganju kmetijske proizvodnje. Zaupanje množic si bo Zveza pridobila samo v primeru, ako bo ljudstvo videlo otipljive uspehe pri gradnji socializma. Kakor so imeli v času osvobodilne borbe komunisti iniciativo v rokah, prav tako jo morajo imeti pri ustvarjanju boljših življenjskih pogojev naše narodne in državne skupnosti.

V diskusiji je predsednik okrajnega ljudskega odbora tov. Petrinja Danilo pokazal vrsto vprašanj in problemov, ki naj bi bili predmet razprave na konferenci. Naglasil je, da morajo komunisti zaostri svojo borbo za uveljavljanje socialističnih načel, poglobiti v svojih vrstah disciplino in se lotiti vztrajnega in doslednega dela. K besedi se je oglašilo še nekaj članov, ki so obravnavali povezavo Zveze borcev z delom Zveze komunistov, še vedno imamo primere, da morajo nekateri zaslužni borci in borke živeti zagrenjeno življenje, ker se nihče ne briga za njih. Bivšim borkam je po načelu enakopravnosti potrebno odrediti mesto v odborih množičnih organizacij in javnih ustanovah ter jim zagotoviti dostojne življenjske pogoje. Na konferenci je v plošnem prevladovalo mrtvilo. V samem poročilu občinskega komiteja niso bili zajeti konkretni problemi, marveč zgolj nekaj splošnih ugotovitev, ki so nudili preohlapen material za živahno in plodno diskusijo, kakršne je bilo pričakovati.

Z. J.

Na Vipavskem vedno kaj novega

Organizacija obrambe proti toči dobro poteka. Po nekaterih krajih so že pripravili vse potrebno za postavitve raketnih postaj. Pohvaliti moramo tovariša Antona Lavrenčiča in Ivana Žgurja ter še nekatere druge, ki si prizadevajo, da bi to čimprej uredili. Tako ljudje ne bodo imeli več strahu pred točo. Če se je dobro obneslo v Brdih, se bo prav gotovo tudi na Vipavskem.

Čudno pa je, da se še najdejo ljudje, ki pravijo, da so to same vraže. Taki ljudje mislijo, da smo se premaknili nazaj v srednji vek, ko so točo delale čarovnice in jo tudi odganjale. Nekateri ljudje pa stojijo ob strani in čakajo, da se bodo

obrambne postaje kar same sezidale čeprav imajo prav oni veliko število trt. Strokovnjaki so napravili proračun in ugotovili, da bo vsaka postaja stala od 35 do 45 tisoč dinarjev. Najbolj pravično bi bilo, da bi stroške razdelili procentualno po številu trt.

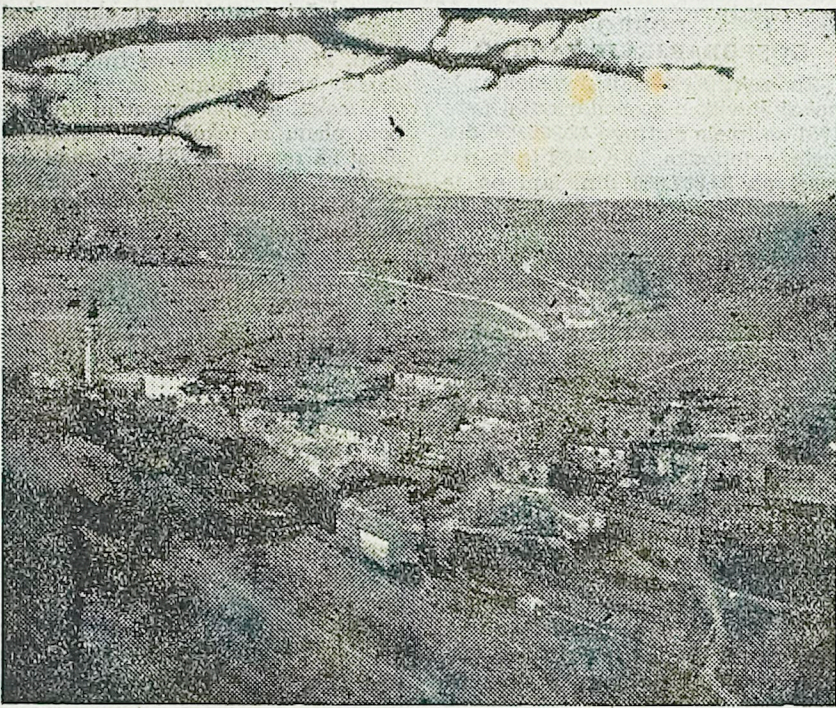
★

Z večjimi dramskimi deli so na Vipavskem precejšnje težave. Nekatera društva imajo dobre igralce, manjka jim pa režiserja, druga imajo dobre pevске zборе, pevovodja pa nikjer. Z dobro voljo bi take težave lahko premostili. Imeli smo primere, da so igralci že razdelili vloge, pa so se ustrašili slabega vremena. Tako je šla prireditve v koš. Mnoge igralce res zavira delo na polju, ki je nujno. Veliko bi pripomogli prosvetni delavci, če bi vsi tako delali, kot delajo nekateri. Oddori prosvetnih društev bi morali delati na tem, da bi prosvetno delo bolj zaživelo. V nekaterih vaseh so pionirji nastopili z manjšimi prireditvami, kar je treba vsekakor pohvaliti.

★

V soboto je v Gočah pri Vipavi gostovalo lutkovno gledališče iz Ljubljane. Pionirji so komaj čakali začetka predstave. Udeležili so se je tudi šolarji iz sosednjih vasi. Prav bi bilo, če bi nas ljubljanski lutkarji še kdaj obiskali.

I Trošt.

Vas Gračišče v Slovenski Istri

Za kulturni in gospodarski napredek občine Gračišče

Gračišče postopoma spreminja zunanje lice. Za nekaj časa je pod vasjo vse živo. Začeli so z gradnjo poslopja nižje gimnazije, za katero je napravil načrt ing. Otom Gaspari. Za gradnjo je predvidenih okrog 60 milijonov din. V tej vsoti je všteta tudi gradnja stanovanjske hiše za učiteljstvo. Računajo, da bo zgradba za začetek novega šolskega leta že toliko dograjena, da bodo lahko začeli s poukom v dveh razredih. Solo bodo obiskovali otroci iz Popeter, Kubeda, Smokvice in Gračišča.

Kadar se eno vprašanje načne, tedaj povleče s seboj še druge. Prebivalci sami pravijo, da bi bilo potrebno zgraditi še poslopje za občinske urade, ki so sedaj stisnjeni v nadstropju vaše gostilne in kmetijske zadruge. Ze pred leti so začeli z gradnjo zadružnega doma, ki pa je potem nekako zastala. Če bi imeli sredstva, bi nadaljevali, tako pa delo stoji. Veliko je govorjenja o potrebi gradnje zdravstvenega doma. V občini je okrog 2400 ljudi, do najbližjega zdravniškarja pa je 20 km. Tudi zdravstveno stanje prebivalcev ni dobro, posebno v Sočergi in tamkajšnjih zaselkih. Gradnja zdravstvenega doma pa zavisi od vode, ki je tu ni.

V Kubedu bodo v drugi polovici junija odprli nov moderen valjni mlin. Sedaj montirajo stroje, ki so jih dobili iz inozemstva. Ze do sedaj so investirali okrog 30 milijonov din. Mlin bo prebivalcem občine

Cene sadja in zelenjave na trgu v Kopru

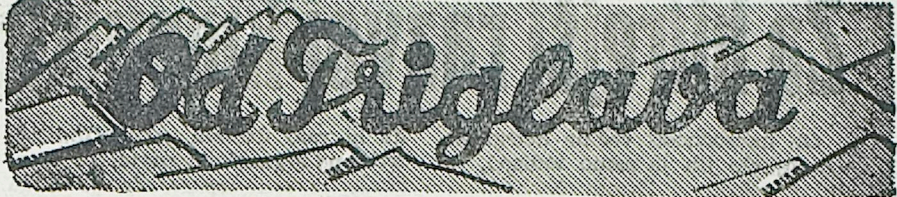
(Pojavile so se prve češnje, grah v stročju in novi krompir)

Gospodinje (in ne samo gospodinje) so morale letos zelo dolgo čakati, da se je pojavila na trgu zelenjava in drugi pridelki. Muhasto in mirlo vreme ni hotelo prenehati in dati prostora soncu. Zdaj, ko imamo že nekaj lepih in gorkih dni, se to iz dneva v dan bolj odraža na trgu, ki je že kar dobro založen.

Kot novost se je v sredo 12. maja pojavil že prvi letošnji krompir, ki so ga v novi tržnici prodajali po 60 din kg. Prve češnje so bile na trgu 4. maja in so jih prodajali po 300 din kg, sedaj so že po 90 din kg. Na splošno so cene na zelenjadem trgu v Kopru zmerne.

Lanski krompir 11 din kg, zeleni grah v stročju 80 din kg, glavata solata 45 do 50 din kg, (v Ljubljani prejšnji teden 150 din kg, v Celju in v Trbovljah 120 din kg, v Mariboru in v Noveim mestu pa 80 din kg). Češnje po 90 do 120 din kg, lanska čebula 30 din kg, letošnja 28 din kg, česen 118 din kg, pomaranče od 250 do 300 din kg, šparglji 180 kg, rozine 400 din kg, fižol v zrnju 115, 118 in 120 din kg, grah v zrnju 130 din kg, orehi 145 din kg, orehova jedrca 440 din kg, lešniki 80 din kg in mandlji 100 din kg.

Sveže maslo (mlekarna Podnanos) 500 din kg, skuta 260 din kg, jajca 10 din komad.

Bolj so nam potrebne drame kot komedije

V nedeljo 2. maja je MKUD »Ivan Rob« iz gimnazije v Novi Gorici uprizoril Frankovo dramo »Vzrok«. MKUD »Ivan Rob« ima na Goriškem že majhno tradicijo, saj je uprizorilo več uspešnih del (Revizorja, Primorske zdrahe, Skopuha). Tudi z najnovejšo uprizoritvijo je društvo dokazalo, da je njegov sloves opravičen.

MKUD »Ivan Rob« pa je eno izmed redkih društev, ki se je odločilo, da ne bo ubralo poti, po kateri hodi večina naših podeželskih odrov, to je, ne bo uprizorjalo samo lahkih komedij in burk, ampak hoče nuditi našim ljudem bolj globoke in miselne stvari. Prepričani so, da ima tudi preprosti človek brez večje izobrazbe globoko misli in čustva, globoko doživlja svoje tragedije in razočaranja. Tudi vaško ljudstvo bi rado spoznalo svet idej družbenega boja, kjer bi našlo samo sebe, le da bi jim to znal kdo pokazati. K temu pa bodo pripomogle uprizoritve dobrih, naprednih dram.

Mnogi se ne zavedajo, kako važna je izbira igre, ki jo študirajo. Škoda je položiti toliko truda odrskemu delu, ki mima ne vsebine in ne vrednosti. Tak trud je vržen prroč in ostane brez koristi, čeprav privabi številno občinstvo. Število obiskovalcev se ni merilo, da je delo dobro. Nekaj podobnega se je zgodilo ob uprizoritvi našega filma »Vesna«. Kadar pa doseže dramska uprizoritev, da odide človek od predstave pretresen od realnega življenja z vsemi njegovimi nasprotji, ko o tem razmišlja in mu pokaže uprizoritev tudi pravilni izhod iz težav, ki jih prinaša življenje, takrat je igrano delo dobro. Gledalec mora priti do sklepa, da se mora boriti za napredek in boljše življenjske pogoje.

Če pa gleda obiskovalec predstave komedijo s papirnatiimi figurami, se bo morda spomnil kakega plehkega dovtpa, toda prav gotovo bo kmalu na vse skupaj pozabil.

Zato sije MKUD »Ivan Rob« izbralo pravo pot. Drama »Vzrok« to potrjuje. Njena vsebina je še sedaj

aktualna v kapitalističnem svetu. Tudi igranje je bilo precej nad povprečjem naših dramskih skupin na Primorskem. Scena sicer ni bila med najboljšimi, vendar za razmere, v kakršnih društvo dela, precej dobra. Posebno se je odlikoval nosilec glavne vloge Sergej Ferrari, toda tudi drugi so pokazali lepe igralske sposobnosti (Marta Torkar, Silvester Črne, Boris Bočič). Največjo zaslugo za uspeh drame pa ima vsekakor požrtvovalni profesor Darij Bratoš, ki je dramo režiral. Dramska skupina bo še do konca šolskega leta uprizorila 8—10 predstav po bližnjih večjih krajih Primorske. S. D.

Herpelje

TOVARISU
JOSIPU ČERGOŃJI
V SPOMIN

Težko nas je zadelo novica, da si umrl Ti, naš dragi Joško. Ne moremo verjeti, da je res, da ne bomo več videli Tvojega nasmejanega obraza med nami, kjer si ne samo delal, marveč si nas še bodril in dajal poguma, da smo kljub raznim težavam vztrajali pri delu graditve naše socialistične domovine.

Pod nekdanjo Avstrijo, med italijansko okupacijo, med narodno-osvobodilno borbo in tudi sedaj v svobodi, si bil vedno v prvih vrstah borcev za pravice delovnega ljudstva, za zmago tistih na naši primorski zemlji, ki imajo edino pravico do nje. Bil si med ustanovitelji herpelskega pevskega društva. Sodeloval si v njem z veseljem in dajal še drugim poguma. Ko je bilo po vojni v Herpeljah ustanovljeno Prosvetno društvo »Rdeča zvezda«, si bil prav tako med ustanovitelji. Skratka, povsod si bil, kjer je bila potrebna Tvoja pomoč.

Rad si imel vse ljudi, posebno pa si se zani mal za mladino. Bil si pevec in si ves živel za lepo petje. Kako Te bomo vsi pogrešali. Vzel, ki je nastala med nami, široko zeva.

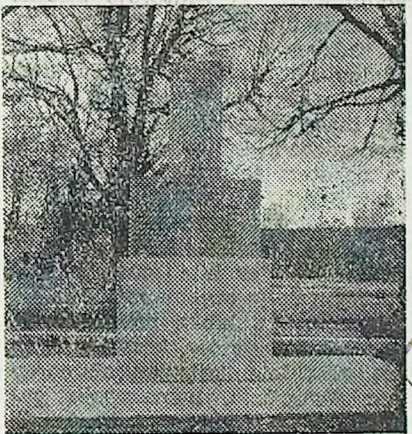
Tvoj močni lik bo ostal med nami neizbrisen.

— a —

dujejo. Lani so pogozdili v vsej občini 150 hektarjev. Sadili so bor, akacijo, kostanje in drugo primerne drevje. Letos bodo posadili še 100 do 150 hektarjev nad Movražem in pod Rakitovcem. Pri pogozdovanju je zaposlenih 85 ljudi.

Regulacija hudournika Bracan s pritoki napreduje. Do sedaj so investirali že 25 milijonov din, za letoš pa je določenih 13 milijonov din.

Za vzdrževanje cest so lani nastavili cestarja, kateremu bodo letos dali za pomoč še enega. Za komunalna dela so lani potrosili 250.000 dinarjev. V Movražu bodo letos zgradili vodni rezervoar, ker tamkajšnji vaščani nimajo dobre pitne vode.

Spomenik padlim v NOB v Palčju na Pivki

Prisrčna svečanost v Sežani ob sprejemu Titove štafete

V torek ob 18. uri so prebivalci Sežane pozdravili štafeto čuvarjev naše meje, ki nese čestitke maršalu Titu za njegov 62. rojstni dan. Pred poslojem MLO so se zbrali na tribini oficirji obmejnih enot in predstavniki množičnih organizacij, med njimi republiški poslanec in sekretar okrajnega komiteja tov. Ervin Dolgan. Štafeta oficirjev in podoficirjev je prikoralala po lokavski cesti, spremljali so jo jezdeci iz Lipice na iskrnih lipicancih.

Ko je predal oficir s cvetjem okrašeno busolo s čestitkami za maršala Tita komandantu graničarjev, je spregovoril tajnik SZDL. V svojem govoru je orisal lik maršala Tita kot osvoboditelja ter njegovo zgodovinsko vlogo v borbi za ohranitev miru

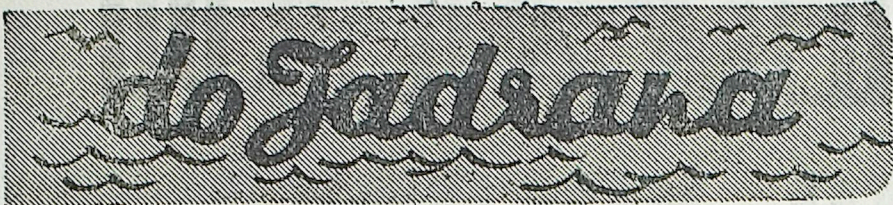
v svetu. V istem smislu je govoril tudi komandant graničarjev.

Ob koncu so prebrali še čestitke SZDL, ZB ter čuvarjev meje in obmejnega prebivalstva, na kar je komandant izročil štafeto palico trem podoficirjem, ki so z njo odhiteli dalje.

Sprejem Titove štafete je bila prisrčna kratka svečanost, ki se jo je udeležilo okrog 1.000 Sežancev, ki so radostno vzklikali maršalu Titu, želeč mu dolgo, zdravo in plodnosno življenje.

Vrhovelska godba na pihala je igrala pred slavnostjo in med njo ter lepo izpopolnila program sprejema štafete.

Z. J.

Priprave za proslavo 10 letnice I. pokrajinske konference žena Slovenskega Primorja

V dneh 5. in 6. junija bo na Stjaku velika proslava ob 10-letnici prve pokrajinske konference žena za Slovensko Primorje. Za to proslavo je veliko zanimanje zlasti med našimi ženami, posebno tistimi, ki so se pred desetimi leti udeležile prve konference. Po vsej Primorski so bili postavljeni iniciativni odbori za organiziranje udeležbe na proslavi, ki bo na Stjaku dne 5. in 6. junija. Dne 5. junija ob 18. uri popoldne bo svečana akademija. Delegatke in aktivistke bo pozdravila Cveta Vodopivec, nakar bo sledil kulturni spored. Nastopila bo tudi igralska skupina IX. korpusa. Po sporedu bodo predvajali slovenski film »Vesna.« Drugi dan, 6. junija bo glavna proslava z otvoritvenim govorom in pozdravom vsem udeležencem. Govoru Vide Tomšičeve bodo sledili pozdravi zastopnikov in delegatk iz Trsta, pozdrav Škapinovi mamič, pozdravi pionirjev in poklon daril za šole. Nato bo odkritje spominske plošče, kjer bo govorila Angela Ocepek. Nastopili bodo združeni pevski zbori goriškega in sežanskega okraja in recitatorji Gledališča za Slovensko Primorje. Popoldne bo koncert godbe LM, pevskih zborov, igralske skupine IX. korpusa in gojencev nižje glasbene šole v Tolminu.

Iniciativni odbor koprškega okraja za udeležbo na tej proslavi naproša vse aktivistke iz časov NOB, naj zbirajo in napišejo svoje spomine in važnejše dogodke iz aktivističnega delovanja v Slovenski Istri. Še posebej naproša tiste aktivistke, ki so se udeležile prve konference na Stjaku, da o tem kaj napišejo. Če hranijo kakšno fotografijo, ki ilustrira takratne dogodke, naj jih priložijo tekstu in pošljejo na okrajni odbor SZDL Koper ali pa na občinske odbore SZDL, ki bodo poskrbeli za dostavo na okrajni odbor.

Prosvetna društva naj organizirajo svoje pevske zборе, da bodo med prevozom in pri proslavi lahko pokazali drugim pevskim zborom, kaj znajo. Predvideno je, da se bo iz koprškega okraja udeležilo proslave 500 ljudi. Prijave za vpis sprejemajo vsi občinski odbori SZDL in okrajni odbor SZDL v Kopru.

Kako napreduje črniška mladina

Prva leta po vojni so pomenila za vas Črniče dobo največjega udejstvovanja na kulturno-prosvetnem področju. Ko so vaščani postali svobodni, so hoteli nadomestiti vse, kar so zamudili. Posebno se je pri tem prizadevanju odlikovala mladina. Njeno delo so podpirali tudi starejši. Vsi skupaj so začeli z veliko vneto graditi združni dom. Toda kljub vsam

navdušenju, še danes nimamo dvorane za kulturno-prosvetno udejstvovanje. Za svoje prireditve uporablja mladina šolski razred, čeprav je zelo majhen. Kljub temu se je mladina pridno učila in njeni nastopi doma in po bližnjih vaseh kažejo sadove njenega dela.

Pri vsaki prireditvi spremlja mladina pionirski tamburaški zbor. Povezali pa so se tudi z mladino bližnjih vasi, se skupaj učijo in nastopajo.

Velike zasluge za tako živo delovanje mladine imajo učitelji, ki se zavedajo, da morajo voditi in vzgajati tisti rod, ki bo postal jutri naša najtrdnjša opora.

Na vzpodbudo učiteljstva se je začela mladina zanimati tudi za šport. Posebno so se navdušili mladinci za odbojko. Igrišče za odbojko so uredili v kratkem času in je po sodbi nekaterih najboljših tovrstno igrišče na Vipavskem. Ker pa so bili mladinci pri tej igri neizkušeni, so povabili dobre igralce odbojke iz Solkana, da bi se od njih kaj naučili. Priredili so prijateljsko tekmo 2. maja. Tekme se je udeležila tudi mladina iz Šempasa in veliko število gledalcev, ki so spremljali igro z velikim navdušenjem.

Kljub temu, da je doživela črniška reprezentanca srednji uspeh, je igra pokazala, da ima naša mladina vse pogoje za razvoj. Mladinke, navdušene po tem tekmovalju, so sklenile, da ustanove žensko odbojkaško ekipo.

Za svoje udejstvovanje so našli mladinci razumevanje tudi na občini, ki jim je preskrbela telovadne obleke.

Črniška mladina pa se tudi uči novih iger, s katerimi bo nastopala doma in v sosednjih vaseh. Posebno podpirajo delo mladine vaščani, ki so na svojo mladino ponosni.

P. Suhi

Materija

Čeprav je že malo kasno, vendar mislimo, da bo prav, če povemo, da smo za 1. maj dobili v Materiji in Baču vodo. To je bil res praznik dela in zadoščenja, saj smo za naprej rešeni skrbi, kam bomo hodili po vodo. Težaka dela pri ureditvi vodovoda smo opravili sami, ostale stroške pa je pokril občinski LO. Po svečanem odprtju vodovoda je domače PGD pokazalo svojo spretnost pri gašenju požarov. Vsemu temu je sledila kulturna prireditev s pestrim sporedom. Tovarišici Lidiji Počkaj iz Slop gre vse priznanje, da je prireditev tako dobro uspela, ker je pionirje in mladino učila za nastop.

R.

»Razvalina življenja« v Jagarščah

V tej majhni vasi je bilo zadnji dve leti vojne zelo živahno. V kraju, imenovanem »v Peklu«, je bila partizanska bolnica. V njej so so zdravili laže ranjeni partizani in drugi bolniki. Partizani so velikokrat priskočili na pomoč pri mitingih, da je bilo kulturno življenje res razgibano.

Po osvoboditvi je vaščane trdo zgrabila realnost razdejavanja. Vas je bila požgana, manjkalo je več domačinov, ki se niso več vrnili. Gospodarske skrbi so vaščane tako zaposlile, da niso mogli misliti še na kaj drugega. Manjkalo pa je tudi dobrih starih igralcev in izkušene režiserje. Moral je zraati nov rod, poln dobre volje do kulturnega dela, da se je to premaknilo z mrtvila.

Prijetno smo bili presenečeni, ko je mladina napovedala uprizoritev Finžgarjeve drame »Razvalina življenja.« Ta ljudska igra je bila za neizkušene igralce trd oreh, vendar so jo odigrali zadovoljivo. Posebno sta gledalce zadovoljili mladinki Marija Svetličič in Berta Kranjc, ki sta svoji vloji dovršeno podali. Ne moremo drugače, kot da mladi igralski skupini čestitamo na uspehu. Priznanje zasluži tudi učiteljica in vsi, ki so pomagali pri postavljanju odra in krasitvi prostora.

P. M.

Kako je z bivšo mlekarso in splošno zadrugo v Prestranku

Pred 50 leti so se zbrali nekateri naprednejši kmetovalci iz vasi Orehek, Matenja vas, Rakitnik, Grobišče in Zeje in ustanovili Mlekarsko zadrugo na Prestranku. Ustanovitelji so jamčili z vsem svojim premoženjem, da so mogli najeti potrebno posojilo za gradnjo mlekarne. Čez eno leto je mlekarne že obratovala. Posojilo so člani krili z delom odkupne cene mleka, ki so jo puščali upravi mlekarne, da je lahko odplačevala najeti kredit.

Mleko je mlekarne oddajala po večini v Trst, deloma tudi na Reko in Opatijo. Pod italijansko okupacijo je pričela zadruga hirati, ker je bil gospodarski položaj nezadovoljiv in politični pritisk fašistov vedno hujši. Zato so se člani pridružili mlekarski zadrugi v Kočah, vendar se mlekarne zadruga ni vključila kot taka in je še vedno obdržala mlekarne in zraven spadajoče zemljišče kot last članov te zadruga. Praktično pa je zadruga prenehala z delom in obstojem.

Med drugo svetovno vojno je bilo poslopje močno bombardirano. Po osvoboditvi so člani nameravali poslopje obnoviti in so tudi zbirali med seboj posojilo za nakup gradbenega materiala.

Medtem pa je dobila uprava za gradnjo združnega doma na Prestranku dovoljenje, da adaptira sama to poslopje in ga uredi kot Združni dom. S tem pa se ne strinjajo člani bivše mlekarske zadruga in nekateri postavljajo precej čudne zahteve, češ naj kmetijska zadruga, ki je zdaj lastnica ali upraviteljica, odplača poslopje, zemljišče in mostno tehtnico, denar ali izkupiček pa naj se razdeli med nekdanje člane mlekarske zadruga.

Taka zahteva pa nasprotuje vsakim združnim pravilom, pa naj bodo to stara avstrijska ali italijanska, ali sedanja v novi Jugoslaviji. Zato se mora to zahtevo zavrniti.

Pravilno pa bi bilo, da se spor med člani bivše mlekarske zadruga in KZ sporazumno in na lep način reši. KZ je predlagala, da bi se članom bivše mlekarske zadruga odplačal njihov delež po din 1000.—, poleg tega naj bi se izplačalo tistim članom, ki so dali posojilo za nakup gradbenega materiala po din 500.— za vsako obveznico. Nasprotno pa je zastopstvo članov mlekarske zadruga predlagalo izplačilo deleža po din 2000.—. Upoštevač res velike žrtve članov mlekarske zadruga, naj bi se našel nekak kompromis med tema dvema predlogoma in naj bi se zadeva čim prej zadovoljivo rešila.

Najbolje pa bi bilo, da bi člani bivše mlekarske zadruga, ki se niso vsi vključili pri KZ pristopili h

V Orehku se pripravljajo na pomembno kulturno slavnost

Orehovci, od nekdanj napredni in narodno zavedni prebivalci prijazne vasi pri Postojni, bodo letos praznovali sedemdesetletnico razviti zastave Narodnega bralnega društva.

Leta 1884 so orehovska dekleta podarila svojemu društvu krasno zastavo, ki so jo člani z veliko slavnostjo razvili. Ta zastava je bila simbol naprednega društvenega življenja Orehovcev. Bralno društvo je obstajalo vse do leta 1922, ko so ga Italijani — kakor vsa druga naša prosvetna in gospodarska društva zatrli. V času svojega obstoja je priredilo nebroj pevskih koncertov, uprizorilo vsako leto po eno, dve in tudi več dramatskih del in izposojalo iz svoje knjižnice razne knjige in s tem širilo prosveto in kulturo na vasi.

Po razpustu so Lahji vneto iskali društveno zastavo, ki pa so jo Orehovci ljubosumno čuvali in skrivali po vseh mogočih krajih, po senikih itd. Seveda je s tem skrivanjem zastava utrpela tudi škodo. Nagrizle so jo miši in podgane.

Da bi jo pa vseeno ohranili za boljše čase, v katere so verovali in upali vsi naši ljudje, je tov. Kenč

kmetijski zadrugi, pa bi postali so lastniki dosti večjega premoženja, kot so ga predstavljale ruševine nekdanje mlekarne na Prestranku. Že sam obnovljeni združni dom je vreden vsaj dvakrat toliko, priste pa se mora še KZ v Orehku, mlekarne v Kočah, traktor in stroje, inventar ter skladišča in gostilno, ki jih ima KZ v svoji upravi. Vse to je danes ocenjeno 33.000.000.— dinarjev.

O delu KZ pa prihodnjč.

up

Mladinski aktiv občine Jelšane

Pred dvema mesecema so po vseh naših občin postavili nove mladinske aktivne. Na sestankih in sejah so govorili in obetali, da bodo novoizvoljeni odbori vodili mladino po pravi poti, da ne bo več nepravilnosti in nerednosti. Občinski komite pa je imel nalogo, da mladino vodi in jo usmerja, da ji daje smernice za njeno delo.

Toda v naši občini najdemo nekatere vasi, kjer mladina ne dela, se odteguje svojim dolžnostim in nalogam. So pa zopet druge, kjer je njihovo delovanje vsega posnemanja vredno. Tako je v vasi Sušak, ki šteje 29 družin in je na meji Hrvaške. Med NOB je bila vas popolnoma požgana, nekateri vaščani so zaradi sodelovanja z OF izgubili tudi življenje, med njimi tudi nekaj mladincev. Danes pa se ta vas ponaša s svojo mladinsko organizacijo, v kateri so vključeni prav vsi mladinci, članov je 28 in vsi redno plačujejo članarino.

Tudi temu mladinskemu aktivu ne gre vse gladko izpod rok. Imajo tudi težave. Predvsem bi rabili primeren prostor, kjer bi se sestajali in delali. Radi bi imeli knjižnico in mladinski kotiček, ki bi ga obiskovali tudi starejši ljudje. Tako bi lahko odvrnili mladino od nezdravih razvad, kot so popivanje in kvartanje, ponočevanje in podobno.

Druge vasi pa bi se po tem delavnem aktivu lahko zgledovale. Saj jim tako udejstvovanje ne bi bilo samo v ponos, ampak tudi koristno.

Občinski komite LMS naj stopi na delo in ga usmerja po zgledu aktiva v Sušaku.

Član mladinskega aktiva

Berite in širite
Slovenski Jadran

Joža leta 1934 pretihotapila zastavo na štajersko in jo dala v varstvo tov. Zeletu.

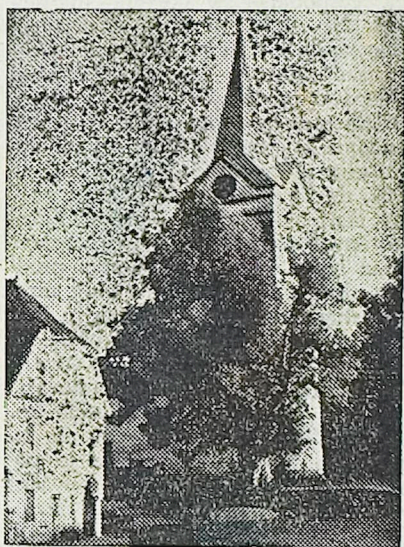
Na dan ljudskega upora proti kapitulantom in izdajalcem je zastava zaplapolala v Novem Celju (Petrowce), kar pa Nemcem, ki so okrog 10. aprila 1941 zasedli štajersko, ni ostalo neznamo. Tov. Že se je moral zagovarjati pred nemško žandarmerijo v Zalcu. Posrečilo se mu je, da je poveljnika žandarmerije prepričal, da ni bila zadeva tako huda in da je tudi zastavo prikril.

In zopet je zavihrala zastava v Dobrni ob osvoboditvi štajerske dne 8. maja 1945. K slovenskim barvam in trakovom je dobila še peterokrako zvezdo in ob poti proti nekdanji Kompoševi graščini (sedaj KDZ »Kajuh«, Dobrna) označevala boljše bodočnost do takrat zatiranemu štajerskemu delovnemu ljudstvu.

Tako je ta zastava znak napredka že pred 70 leti na Primorskem, povezala dve obrobni pokrajini slovenskega ozemlja.

Za proslavo pripravlja Kulturno-umetniško društvo Orehek festival, ki bo verjetno v mesecu juliju. Prepričani smo, da bo marsikdo tiste dneve obiskal prijazne Orehovce.

Še eno obletnico, ki pa je žalostna, so praznovali Orehovci letos. V aprilu je poteklo deset let, od

Motiv iz Orehka

kar so fašisti in Nemci obesili v via Ghenga v Trstu kar 4 Orehovce: Križaj Alojzija in Dragota, Stegel Antona in Dekleva Jožefa.

Prav bi bilo, če bi Orehovci v spomin na žrtve fašističnega tiranstva izbrali dan njihove smrti za vaški praznik. Tudi bi mogoče lahko imenovali KUD po onem ali drugem mučeniku.

P.

Šebrelje

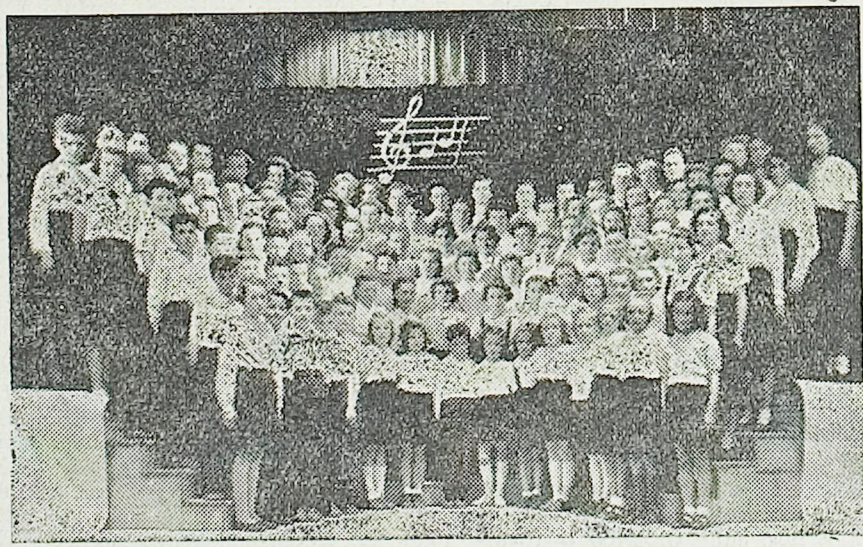
Prejšnji teden se je nad našo vasjo in Idrijsko dolino razdivjal pravi ciklon. Ljudje ob tem času še ne pomnijo podobnega. Vsi prestrašeni so opazovali divjanje vetra, ki je ruval debela drevesa, odkrival hiše, podiral kozolce itd. Na Logu pod Sv. Ivanom je vihar popolnoma porušil velik zidani kozolec, kmetu Petru Lapanja v Šebreljah je na hlevu in hiši napravil za 15.000 din škodo, Blažu Hvala je gladko odnesel kozolec. Kmetu Vojšku je napravil veliko škodo na sadnem drevju in izruval večje število smrek.

Samo v cerkljanski občini je poruval debel za čez 400 kubičnih metrov lesa. Enemu samemu kmetu je poruval 30 smrekovih in mecesnovih debel.

★

Na domačem skednju se je obesil vesten in priden delavec kmeta Navasarja Jeram Franc, star komaj 65 let. Ljudi je nenavadna smrt zelo presenetila, ker je bil pokojni med NOB zelo požrtvovalen aktivist in je pomagal vsem, ki so bili potrebni. Prav tako tudi po vojni. Sodijo, da ga je pognala v smrt zavrtna neozdravljiva bolezen.

P. V.

Mladinski pevski zbor tolminske glasbene šole

V INDUSTRIALIZACIJI ni rešitve za tržaško vprašanje

Negativna poteza — za vsako ceno preprečiti gospodarsko osamostitev Trsta — je prava rešitev ni zunajpolitičnega koncepta italijanske diplomacije o tržaškem vprašanju. Ta zasnova nujno terjaja trgiranje tržaških neodvisnih vezi z zaledjem in preprečevanje novih stikov ne glede na škodo, ki jo zaradi tega trpi tržaško gospodarstvo. Trenutno se še ne vidi obrisi italijanskih načrtov za prodiranje v tržaško zaledje v Podonavje in na Balkan, verjetno, ker Avstrija še ne more voditi neodvisne zunanje politike, z druge strani pa je Balkan nepredorna enota.

Ako imamo pred očmi omenjeni glavni cilj italijanske politike, potem bomo razumeli vrsto incidentov v novovinskih odnosih med Trstom in zaledjem, ki bi jih sicer zdrava človeška pamet ne mogla domniti. Nikakor ni slučajno, da je lansko leto turistični motorni vlak proti Trstu, ki sta ga sporazumom pripravili upravi jugoslovanskih in avstrijskih železnic, lahko privozil samo do Opčin, ni slučajno, da niso smeli jugoslovanski pulmani po švicarske turistične v Trst; da niso tržaške strojne tovarne pravčasno izvršile naročenih ladijskih motorjev reškim ladjedelnice. O tem niso odločevale koristi tržaškega gospodarstva in prebivalstva, pač pa izvršitev Pellovega gospodarskega bojkota Jugoslaviji. Ni slučajno, da je Italija pri pogajanjih v začetku 1954 odbila avstrijsko zahtevo po razveljavitvi sklepa o povišanju tranzitnih železniških tarif na progi Trbiž—Trst, računajoč pri tem, da bo s svojim političnim vplivom na Dunaju preprečila, da bi se avstrijski promet vrnil na stari tir Južno železnice. Zakaj je anglo-ameriška vojaška uprava pred leti odbila češkoslovaške predlog, da bi CSR poravnala dolg zaradi uslug z izvozom sladkorja in čevljev, čeprav so tržaški potrošniki ta predlog pozdravili in bi tako tržaška luka priklenila nase češkoslovaški promet? Pri tem so odločevale koristi italijanskih industrij in ne tržaškega gospodarstva. Mar je potem slučajno, da je češkoslovaška vlada pred meseci postavila Hamburgu podoben predlog, da bi namreč pristaniške usluge v hamburški luki poravnala z izvozom blaga, predvsem izdelkov steklarske industrije? Po vsem tem mora biti tudi jasno, zakaj rimska vlada odbija internacionalizacijo Trsta pa tudi internacionalizacijo same luke, pa naj podobni predlogi prihajajo iz Jugoslavije, Avstrije, Anglije ali Amerike.

V opravičilo za odbijanje politike, ki bi jo zahtevale resnične tržaške gospodarske koristi in ki bi bila s količjak dobre volje izvedljiva, postavljajo italijanski gospodarski publicisti znano trditve, da je z razpadom Austro-Ogrske razpadlo tudi tržaško zaledje. Po tem fatalnem zgodovinskem dogodku je torej propast Trsta neizogibna, kakor da bi bila rajnka Avstrija odnesla s seboj v grob tudi rudnike, tovarne, gozdove in vse narode z njihovimi gospodarskimi potrebami in stremiljenji! Če se je menjal gospodar zaledja, bi morala realna politika to dejstvo priznati in poskusiti sporazum z njim, seveda na podlagi popolne enakopravnosti. Zalednim narodom je treba priznati, kar jim gre, kot neodvisnim državnim tvorbam pa tudi kot narodom, ki so pripomogli k izgradnji današnjega Trsta: priznati jim je treba svobodno gospodarsko udejstvovanje v Trstu in pravico do sodelovanja pri upravi. V tem je rešitev Trsta. Trst je politično, koprsko, nikakor zgolj finančno, kakor je hotel še l. 1949 dokazati neki rimski gospodarstvenik, a danes za njim dr. Dante Luner v tržaškem časopisu »Il Traffico«. Ekspanzionistična politika do zaledja je povsem naravno izjava odpor tudi na gospodarskem področju, promet iz zaledja se je vedno bolj usmerjal v druge luke na severu, v jugoslovanska pristanišča pa tudi v Črno morje.

Ze Mussolini je iskal nadomestek za trgovino z zaledjem in prevoznitvo po morju, ki je pešala vzporedno s trgovino z zaledjem, v industriji. Po okvirnem zakonu o prosti industrijski cini iz l. 1928 smo prišli šele l. 1937 do prve pomembnejše realizacije — petrolejske distilnice »Aquila«, ki je bila ustanovljena s kapitalom pribeglih nemških Židov.

Industrializacija Trsta ni nič novega niti ni specifično tržaški problem. Sistematično je pričela pospeševati razvoj industrije v Trstu že Avstrija, in sicer po l. 1891, ko je v Trstu vzela carinske ugodnosti »pristega mesta« (porto franco) in jih omejila na prosto luko (punto franco). Po ustanovitvi industrijske luke po drugi svetovni vojni se je nova industrija pričela koncentrirati na določenem mestu, toda nova industrija v samem mestu ni uživala več manjših davčnih olajšav pod Avstrijo, kakor jih danes v Zavljah.

Kakor rečeno, ni industrializacija specifično tržaški problem. Industrializirajo se tudi druge luke, in sicer tudi prav tiste, ki Trstu konkurirajo. Hamburg je danes največje in-

dustrijsko mesto v Nemčiji, v Maršailu presega promet v industrijskih lukah promet v trgovinskem pristanišču; industrializirata se tudi Benetke in Genova. Močno razvita industrija mora biti danes že nekakšen privelek sodobnega velikega pristanišča. Po vsem tem je zgrešena misel, da bi se z industrializacijo dalo najti nadomestilo za upadanje trgovinskega prometa v luki, ki se mora boriti s konkurenco drugih pristanišč, ki se razvijajo trgovinsko in industrijsko.

V tržaškem primeru pomeni dajati večji poudarek industrializaciji odzvedati se poglavitnim prednostim, ki jih daje Trstu že sama njegova zemljepisna lega kot pristanišča, ki sega najgloblje v Podonavje in Srednjo Evropo. Prehod od trgovine in tranzita na industrijo, postavljen kot program gospodarske politike, predstavlja nevaren prelom s tradicijo, a hkrati odpravi tistem strokovnim silam, ki so se ustvarjale o Trstu kot morski luki in obmorskem središču stoletja. Tržačani sloviijo še danes v poslovnem svetu kot dobri poznavalci svetovnih in čezmorskih trgov ter pomorskih zvez. Ta sila predstavlja velik gospodarski kapital, ki ga Trst ne sme zapraviti na ljubo rimski politiki. Ne pozabimo še, da sta iz pomorstva vstali obe tržaški zavarovalnici svetovnega slovesa (Assicurazioni Generali in Rimione Adriatica di Sicurtà).

Po večletnem eksperimentiranju z industrializacijo, ko so nam že znani zaključni obrisi industrijske luke, je lahko sodimo o učinku, ki ga je imela nova smer tržaške gospodarske politike na industrializacijo in zaposlenost v Trstu. Primerjajmo n. pr. koliko ljudi je prehranjevala tržaška industrija v prvem povojnem času in koliko jih danes. Po popisu iz l. 1921 sta industrija in obrt v Trstu preživljala 38.204 prebivalce, se pravi 16 odstotkov prisotnega (torej ne delovnega) prebivalstva (238.655), konec decembra 1953 48.758 ljudi, to je 17,6 odstotkov prisotnega prebivalstva (275.000). Samo za 1,6 odstotkov industrijskega prebivalstva in obrtnikov je bilo torej l. 1953 več kakor l. 1921. (Steindler) vilo obrtnikov se suka okoli 5000). Naj še dodamo, da je bilo decembra lanskega leta med 48.758 poklicnimi delavci in obrtniki 12.020 industrijskih delavcev brez dela! V današnji industrijski luki v Zavljah bo v 32 podjetjih dela komaj za 2700 ljudi.

Kako naj potem prav v Trstu in-

dustrija nadomesti izgubo, ki nastaja zaradi upadanja trgovine in zrahlijanja zvez z zaledjem? (S trgovino se je l. 1921 bavilo 19.035 ljudi, konec l. 1953 19.372 med temi jih je 5945 brez posla.) Navedli smo že, zakaj italijanski diplomaciji ni to tega, da bi Trst navezal čim tesneje gospodarske stike z zaledjem in se tako rešil pred gospodarskim položajem. Naj omenimo, zakaj se prav v Trstu, v tržaški industrijski luki, gradi razmeroma precej novih industrijskih podjetij, čeprav italijanski industrijski tožijo, da že danes ne vedo, kam s svojimi izdelki. (Ne pozabimo, da je anglo-ameriška cona

v italijanskem gospodarskem sklopu) Denar je v Trstu pocenil! Italijanski industriji nabavijo v Trstu lahko investicijski kredit po 3 odstotke, največ 4 proti povračilu v 15 letih, medtem ko zahtevajo italijanski državni kreditni zavodi tudi po 8 odstotkov obresti za industrijska posojila celo iz ameriških skladov. Pa tudi zemlja, slovenska zemlja, je v Trstu poceni: povprečno 200—300 lir za kvadratni meter razlašene zemlje — v smislu italijanskega zakona iz prejšnjega stoletja, s katerim lahko anglo-ameriška uprava proglasi italijansko industrijsko podjetje za javno koristno.

Domače tehnične zanimivosti

VEC ZVEPLENE KISLINE

Tovarna »Zorka« v Šabcu proizvaja zvepleno kislino v novih pitnih pečeh, ki dajeta na dan 40 ton zveplene kisline. Gradijo pa še dve novi peči in obnavljajo dve stari, tako da bo proizvajala na dan 120 tcn.

TKANINE IZ »CEL-VLAKNA«

Mariborska tekstilna tovarna je prva v naši državi, ki je začela izdelovati tkanine iz cel-vlakna. Tkanine iz tega vlakna se ne mečkajo, so lepo obarvane in protiskane z modernimi vzorci. Povsod po svetu je v zadnjih letih zelo napredovala proizvodnja kemičnih vlaken, saj so enakovredna volni, bombažu in svili.

EVS 1 IN EVS 3

Tovarna »Iskra« v Kranju izdeluje dve vrsti ročnih električnih strojev. EVS 1 električni vrtni stroj je težak 4,3 kg, uporabljen pa je za vrtnanje lukenj v jeklo in trdi les do premera 10 oziroma 15 mm. Sestavljen je iz pogonskega dela in okvare, ki je iz aluminijeve litine. Sveder ima pri polni obremenitvi 700 vrtljajev na minuto, s cer pa 1300 vrtljajev v prazno. Drugi izdelek je električni vrtni stroj EVS 3. Uporabljen je za vrtnanje v jeklo in do premera 42 mm oziroma v trdi les do 40 mm. Lahko ga uporabljamo kot ročni vrtni stroj ali pa namizni vrtni stroj. Na zadnjem delu ga lahko priključimo na direktni priključek na gred motorja za pogon brusilnih kolovtov z 1940 vrtljaji na minuto.

Iskra v Kranju izdeluje tudi kinoprojektore, telefone in samodelne telefonske centrale, električne merilne naprave, električne steeve, električno orodje in številne drobne predmete, ki so važen pomočnik v obdelovalni tehniki.

»SILOS MURA 12«

Tovarna poljedelskih strojev v Mariboru je izdelala krmoreznik, ki je prikladen za siliranje v manjših gospodarstvih. Okvir je ojačen na štirih nogah s prevoznimi kolesi. Glavna gred je vložena v tri močne težaje s krovnim mazanjem, stroj pa ima še propeler s prijetnimi lopaticami za odmetavanje škode, usnik s kaljeno in brušeno rezno površino, varnostno izklopilo in močno podajalno verigo. Uporabljen je za rezanje slame, sena, kormaznice, sveže krme in pobobno. Težak je 300 kg, za pogon potrebuje 4-6 KM, število vrtljajev na minuto pa znaša 250 do 300.

Imamo tudi krmoreznik »Silos Mura 14«, ki ima še večji učinek, namreč 2400 kg na uro pri dolžini škode 24 mm, medtem ko je učinek prvega 12000 kg pri isti dolžini škode.

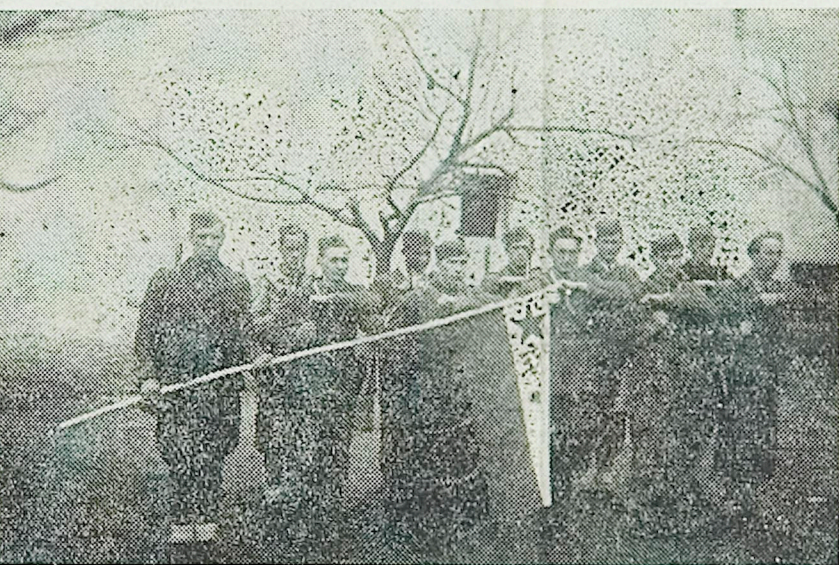
TITOVİ ZAVODI — LITOSTROJ

Litostroj je ena največjih in najmodernejših tovarn v Jugoslaviji. Litostrojove turbine so danes znane povsod, od osvoboditve so jih zgradili že 62 in so vgrajene v elektrarne po vsej naši državi. Toda že daleč niso edini proizvod te tovarne. Serijsko izdelujejo žerjavne

mačke in druge dvigalne naprave, parne turbine za termoelektrarne, majhne turbine reductorje in namakalne črpalke.

»REMONT« USPEŠNO TEKMUJE Z DRUGIMI PODJETJI

Tovarna strojev in livarn v Mariboru »Remonta« izdeluje stroje, ki so namenjeni našim najvažnejšim objektom, predvsem elektrarnam.

III. četa goriškega VOS. Slikano v Prvačini ob priliki prisega marca 1944

ZGODBA O PROFESORJIH LISJAKU IN PIKU

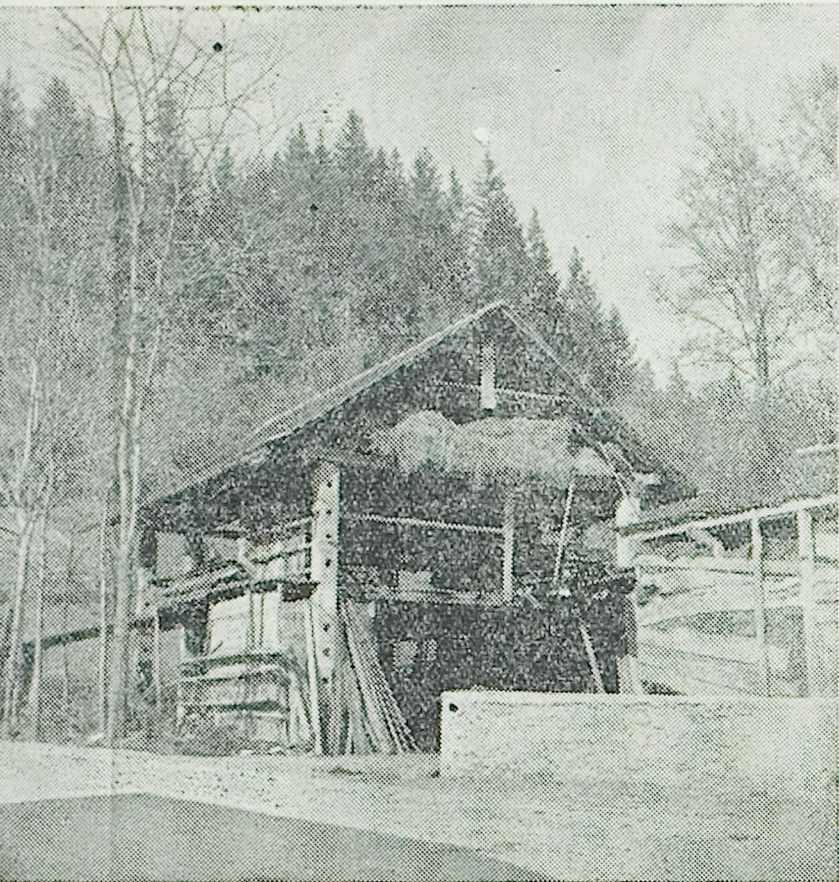
Profesor Lisjak, ki je velik strokovnjak v prirodoslovju, in profesor Pika, ki poučuje na visoki šoli slovnico, sta bila od nekdaj velika prijatelja. Ob vsaki priložnosti sta bila skupaj in igrala kvarte za kratek čas, pa tudi za denar, da je bila igra bolj napeta. Bila pa sta si v tej umetnosti precej enaka, tako da je včasih ta, včasih pa oni bil malenkostno na dobičku.

Dogodilo pa se je nekega večera, da je profesor Lisjak imel nenavaden smolo in je igro za igro izgubil, ljal. In čimbolj se je zavoljo tega togil čez brezsrčno srečo, tem bolj se je profesor Pika veselil in se šopiril. Pa je nastal med njima prepri. Beseda je prišla besedo in končno je prišlo do tega, da sta se neumnice raztogotila, se obkladala z najgršimi priimki in si molila drug drugemu fire pod nos. Ločila sta se kot največja sovražnika.

Profesor Lisjak ni mogel spati tiho noč. Tuhtal je in razmišljal in prišel končno do prepričanja, da je profesor Pika pri igri sleparil, sicer bi ne imel take sreče. Neponirljivo jezen zaradi tega je naslednji dan sedel k mizi in napisal profesorju Piki naslednje pismo:

»Pri pregledovanju svojih knjig sem opazil, da mi že več let dolgujete tri tisočake. Lahko bi mi jih bili že zdavnaj vrnili, če bi bilo v Vas kolikaj poštenja.

Zahtevam, da mi dolg v osmih dneh poravnate, ker bom sicer zaradi izročil svojemu pravnetnu zastopniku.

Emalu bodo zažigale naše planinske izletniške točke. Zatišni kotiček na križišču pri Ribnici

Med drugim so izdelali tudi tako imenovano Ajax kladivo, ki meri v višino več kot odrasel človek, je težko 4500 kg in udari s 155 kg težkim ovnom v eni minuti 175-krat.

Predzgodovinska naselbina v Šmihelu

Da imamo Slovenci za seboj razburkano zgodovino, nam pričajo ostanke gradov iz dobe tlačanstva, zkopanine iz zgodnje dobe in ostali zgodovinski material. O zgodovini naših krajev pred naseljitvijo naših pradedov pa vemo bolj malo. Posebno na Primorskem bi lahko dognali še marsikaj, saj je polno gradišč še neraziskanih. Eno največjih pa je gotovo Metulium nad vasjo Šmihel pri Postojni. Metulium je bilo središče kraških Japodov, kakor meni prof. dr. Walter Schmid, ki je tu izkopal mnogo predprvo svetovno vojno. Metulium si laste razni kraji, kakor Metulje na Blokah, na vrhu Vinčiče pri Čakovcu, blizu Ogulina, v Zgodovini jugoslovanskih narodov pa piše, da je bil blizu Bihača. Težko je izreči dokončno besedo, kje je bilo to mesto, saj je minilo že okrog 2000 let, odkar so ga uničili Rimljani. Za zanesljivo sodbo bi bila potrebna ponovna raziskovanja.

Šmihelci imenujejo ostanke gradu nad svojo vasjo še vedno kratko: Grad. Že sam pogled na to vzpetino nam priča, da je tu moralo biti včasih veliko gradišče, ki je bilo z vseh strani obdano s strmimi pobočji. prof. dr. Walter Schmid je tu izkopal mnogo predmetov, kakor rimsko in japonsko orodje, orožje in posode. Raz skal je tudi 230 grobišč. Izkopanine se nahajajo deloma v Ljubljani, večino pa so jih odpeljali v Avstrijo.

Metulium je bil nekoč cvetoče mesto, saj je mimo peljala stara trgovska pot iz Ogleja na Vrhniko in v Ljubljano. Toda rimska osvajenja so napravila konec številnim gradiščem, kakor tudi Metulu. Rimljane je vodil takrat znani vojskovodja oktavijan. V Metulu je bilo zbranih kakih 300 vojščakov. Ste vilno močnejša rimljanska vojska jih je oblegala in tudi premagala. Rimljani so izžgnili Japode na majhno vzpetino Kaculj in jih tam vse pobili. Ko so žene, zbrane v mestni hiši, videle, da ni več rešitve, so zažigale postopje, pometa le v ogenj otroke in končno tudi same poskale vanj.

Ti F. dni pozneje je profesor Lisjak prejel tole kratko pismo:

»Visoko spoštovani kolega! Da ne boste s slovničnimi problem predložili trpinčilo svoje prazne glave, Vam iz dobrohotnosti sporočam, da je od tistih dveh oblik stavka edino pravila tale:

»Pišite me v r. l.«

Lepe pozdrave! dr. Pika.»

PISMO IZ Slovenske Benečije

V MRZLO TUJINO, ITALIJANSKA GENOCIDNA POLITIKA, AVTONOMIJA — PTIC FENIKS, TUDI PO ZEMLJI SLOVENSKEH BENEČANOV ŽE SEGALO, VOJSKO ZA SREČO V TUJINI.

Težka je življenja pot, lahko k vso upravičenostjo zapisemo Slovenski Benečani. Res je težka. Skoroj ne vidimo več prijaznega obraza. Oblast nas pozna le takrat, kadar je treba plačati davke. Naša zemlja ne more dati dovolj živčaz tistim, ki jo obdelujejo. Da ne bi trpeli prevelikega pomanjkanja, so prisiljeni iskati dela in kruha v tujini.

Nasa majhna deželica ima komaj osem odstotkov vsega prebivalstva videmske pokrajine, pa se je v zadnjem letu izselilo v tujino nad 3500 ljudi. Največ jih je odšlo iz vasi Brdo, Tipana, Režija, Gorjani in Neme. Če bi se tudi z drugim pokrajin Italije izseljevali sorazmerno v enakem številu, ne bi imeli nič proti. Da pa moramo prav Slovenci iti s trebuhom za kruhom, pa ne moremo razumeti. Ali pa razumemo, toda ...

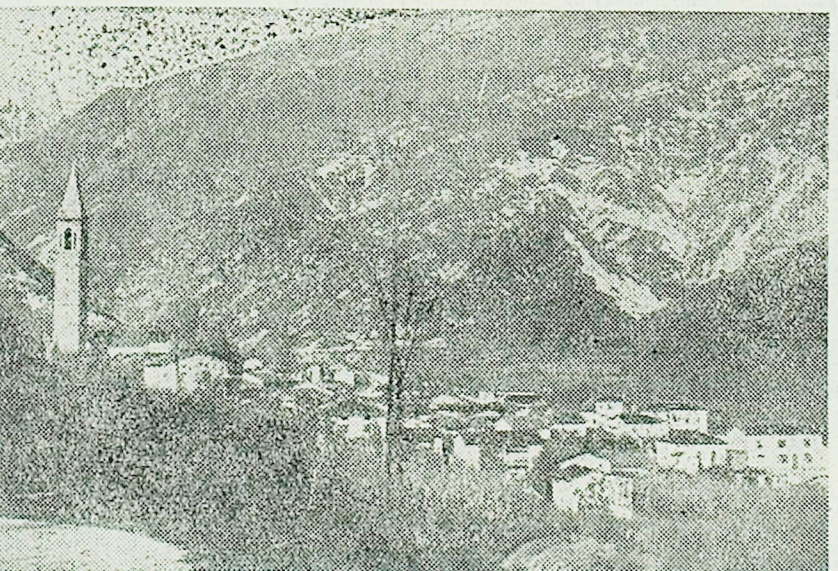
Pravična država bi morala skrbeti za vse državljane enako, pa naj prebivajo v ravnini ali v gorah, na rodovitni, ali na pusti zemlji. Naša deželica pa je med najbolj pasivnimi, če ne najbolj pasivna v vsej Italiji. Dobi pa zelo malo pomoči. V Južni Italiji potrosi vlada milijarde lir za izboljšanje življenjskih pogojev tamkajšnjih prebivalcev. Del tistega denarja zberemo tudi mi Beneški Slovenci.

Samo nekaj besed smo napisali o naših gospodarskih težavah. Ne smemo pa mimo drugage vprašanja, ki je prav tako važno kot prvo. To je naš slovenski jezik, ki so ga vrgli iz šol, uradov, sodišč in mu zadnje čase začeli delati ovire celo v cerkvi. Na slovenske duhovnike pritiskajo, da bi jim preprečili uporabo slovenskega jezika. Duhovniki so stalna tarča napadov šovinističnih časopisov. Dobro vemo, kaj se skriva za takim pisanjem. Očitki, da naši slovenski duhovniki rovarijo proti državi, so toliko kot javno namigavanje, da jih je treba premestiti drugam. Kot v posmeh zvenijo besede 6. člena italijanske republiške ustave:

»Republika štiti s posebnimi predpisi jezikovne manjšine.« Za francosko narodno manjšino v Valdaos in za nemško na Južnem Tirolskem so izdelali posebne statute, v okviru katerih je zajamčen njihov obstoj, avtonomija in kulturni ter gospodarski razvoj. Parlament je te statute odobril.

Mi Beneški Slovenci pa še vedno čakamo na avtonomijo kot lačen

Še to za zaključek. Pred kratkim

Vas Ter v Slovenski Benečiji

kalabriški berač na kos kruha. Tepla čakanja pa imamo dovolj! Pravica do uporabe materinega jezika, zaščita narodnih manjšin in človeških pravic je potrjena tudi v listni Zdrženih narodov. Italija jo za nas Slovence v Benečiji ne upošteva. Zahtevamo, da se napravi konec takemu ravnanju. V NOB smo pomagali z namenom, da bomo pripadli matični domovini. Udari naša je zveza tova iz Rima-tokrat, ko smo se najbolj veselili sprejema v naročje matere Slovenije.

Ko postavljamo zahtevo po svobodni uporabi našega jezika, nam

je odpovala v Kanado večja skupina naših ljudi. Ob odhodu so bili navzoči tudi najvišji politični predstavniki naše pokrajine. Tem so naši ljudje ob zadnjih volitvah dali svoje zaupanje. Ko so sedaj odhajali, so jim vročili vso srečo.

Srečo? V mrzli tujini, ko bi lahko doma na svoji zemlji dobro živeli, če ne bi bili Slovenci! Srečo so se mogoče počutili le tisti predstavniki, ko so videli, da odhaja toliko ljudi, ki se nadeajo ukoniti in postati Italijani.

Tega Beneški Slovenci nismo napravili v preteklosti in ne bomo niti v prihodnje.

Jorge Icaza se je rodil leta 1906 v Quitu, glavnem mestu države Ekvador (Latinska Amerika). Bil je dramatik, igralec in impresarij, nazadnje pa se je posvetil pisateljevanju in založništvu. Leta 1935 je prejel državno nagrado za lepostvoje. Njegovo pisanje je krik zoper ekvadorske latifundiste, ki so poživilli Indijance in jih pahnili v brezno telesnega in npravnega propadanja. Surovi gospodarji, belci in mešanci, pa z lažnim sijajem in bahavastjo prikričujejo svojo umazanost in nevednost.

Priobčenj odlomek je iz Icazinega romana »Mešanc«, ki ga je te dni izdala Cankarjeva založba v Ljubljani.

Gospodarjeva razsodba

Montoya je natanko razumel, da Indijanci niso prav nič zadovoljni, toda iz čudne napušnosti, ki se je rodila v njem prav zadnji hip, se je pomiril. Gospodar je in morajo ga ubogati. Zdaj niso bili več časi, ko jih je bilo treba prositi, naj pridejo. To so njegovi Indijanci, kupljeni hkrati z zemljo, s hribom, z reko.

Ze sta se hotela umakniti, ko ga je spomnil upravitelj, ki je stal ob njem ter paljaško molčal: »Kaj pa moja kobilca, gospodar?« »Kako je ime mladeniču?« José Chango.

»Da vidimo, José Chango naj stopi naprej, je zaklical ter se vzpel v sedlu. Od nasprotnega konca se je poskakovalo približeval Indijane. Bil je podoben vsem mladim Indijancem; rjava polt, štrleče lčnice, črni lasje, miščaste noge, z blatom pokrite nadkolenca, brez diak na obrazu, z žuljavimi prsti in dlanimi ter z izgubljenim pogledom v malih črnih očeh. Dasi ni mogel teči po ranjenih petah, je skokoma prihitel: »Gospodar!«

»Ti si torej tisti indijanski tat, kajne?« »Mladenec se je prestrašil obtožbe in je sklonil glavo. Montoya je razložil sram kot pritrdiv ter je zavpil: »In še pritrđiti si upaš?«

Od tega trenutka je obtoženec izgubil zavest svojega bitja. Dal se je voditi nevednosti in ta mu je svetovala, naj kaže nenehen bebast smešljaj in naj postrani gleda gospodarja.

»Ej, gospodar, ne upa si tajiti,« je vesel dejal upravitelj.

»Odgovori!« »Kako naj odgovorim, ko je pa on, gospodar!« »Mladi tatčič, in tako pobijaš živali ubogega upravitelja, kaj? Zločinec! Ko vam dajem vse, kar potrebujete, ko sem kakor oče z vami! Tat, tatovi!«

Mladenec je bil ves preplašen in se ni zavedal tega, kar se je dogajalo. V najboljši skrivni kotičku njegovega bitja je bil ugovor, slaboten kmk odpora proti krivici. Laž! Je bila edina beseda, ki je rasla v njem, vendar ji ni uspelo zrušiti atavističnega molka.

Zaradi te krivične obtožbe se nihče ni upal pritožiti. Sleherni peon je s svojim molkom potrdil krutost nemnega suženjstva, ki je splošno in teži vse. Ugovor je obvisel na sto ustih. Kako bi naj povedali, da je kobilca poginila od kolike, kako bi naj povedali, da jim upravitelj krađe njihovo revno dmino? Morda jih je izkušnja izučila, da je resnica v njihovih ustih zločin; zaradi tega nemara zdaj nobeden ni hotel popravičljati ničesar, ustnice so onemele, obrazi so bili zemljeni, brezizrazni, in očesne punčice zaprte v tesnobi. Napuh sile pa je vplil:

»Ker si mu ukradel najboljšo kobilco, mu moraš dati svojega konja. Ti, tat indijanski, tako te kaznujem!« In obrnjem proti upravitelju, je temu ukazal:

»In teden dni mi boš odtegal tudi dmino, da si opomors od škode, ki si jo utrpel na polju.«

»Bog vam poplačaj, gospodar!«

V odgovor si je mladenič molče ogledoval žuljave roke, ki bi bile lahko močnejše, a so mu bile zdaj brez koristi.

»In niti besedice obžalovanja ne izreče!«

Changu je burno bilo srce. Konja mu jemljejo! Teden dni mu ne bodo izplačevali dne! Prepustil se je razburkanemu toku svojih notranjih opravčevanj. Osuplo je gledal na vse strani, medtem ko si je z rokami brisal pot.

Niti ne zmeni se zame!« je histerično zavpil Montoya. »Torej priznavaj, torej je moj postopek pravičen! Žilavil ste! Kobilco je ubil, opustilo je obdelano polje, pa nima niti solze kesanja!«

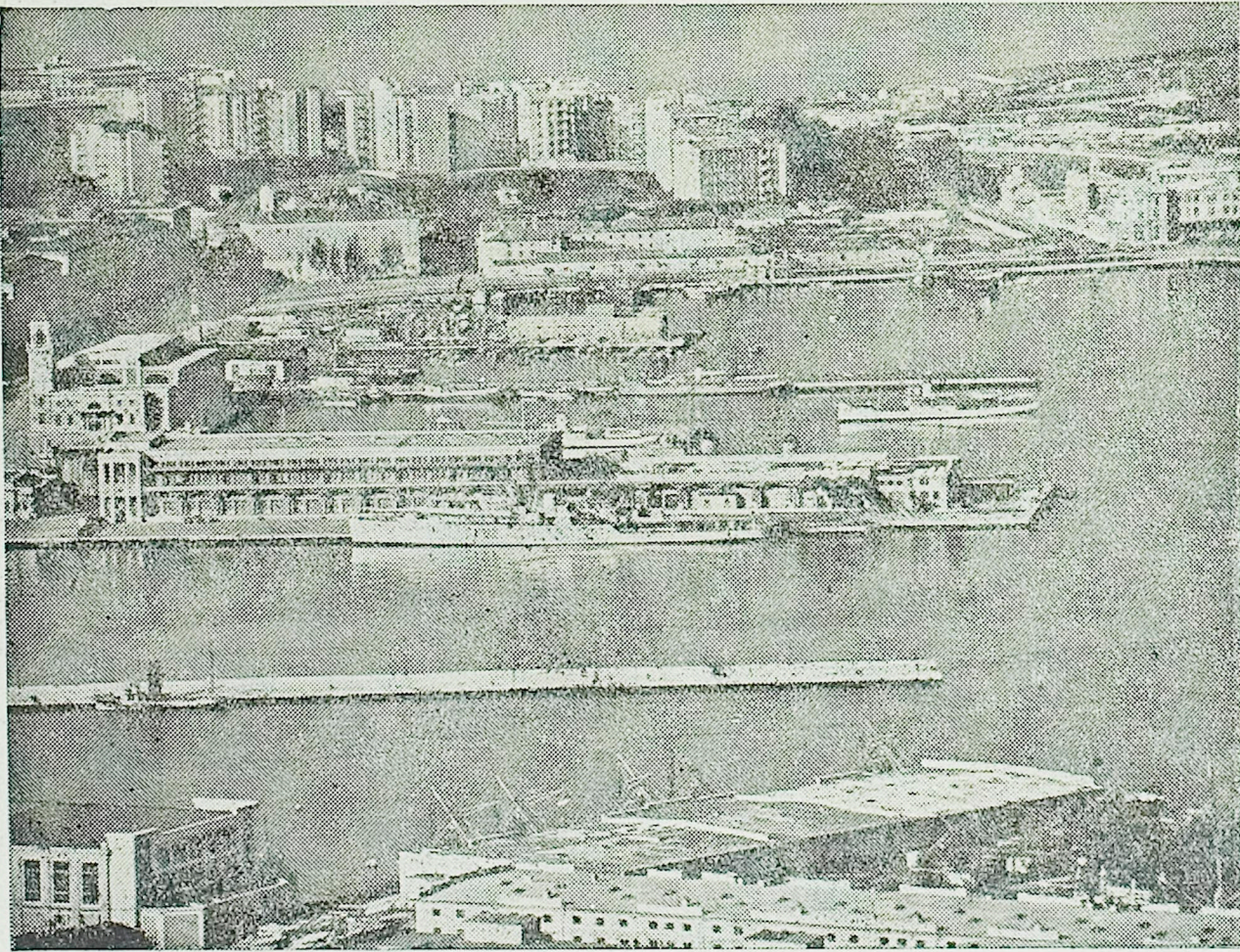
V duševnosti Joséja Changa se je zarisala podoba mrtve živali. Ta pogled ga je bolel do mozga v kosteh, kakor bi bil sam mrtvovina. Uboga kobilca. Ni mu šlo v glavo, kako jo je mogel ubiti, kako je bil zmožen take podlosti, Morda je bil pijan!

Preden se je gospodar zemlje umaknil, je z naglim pogledom premeril skupino Indijancev, ki so bili raztreseni po pobočju. Sonce je pripekalo. Pot je obilneje tekel po tlinikih porjavelih mož. Topot kopit se je oddaljal po bregu. Brž ko so gospodarjeve besede postale spomin, so se peoni otresli svoje odvrenelosti:

Vsi so se divje zagnali v Chango v molk, da bi izbrisali skrivno splošnega molčanja.

»Bedak, zakaj mi nisi rekel: to je laž!«

(Nadaljevanje na 8. strani

Pogled na Trst

Tržaško gledališče nas je obiskalo 0 reformi našega šolstva

Od 28. aprila do 5. maja je gostovalo v koprskem okraju Slovensko narodno gledališče iz Trsta in v dobrem tednu dni uprizorilo devet predstav.

To gostovanje je toliko važnejše, ker to pot Tržačani niso igrali samo v Kopru, temveč so svoje kvalitete uprizoritve prikazali tudi po naših vaseh.

Gostovanje so pričeli z dramo ruskega revolucionarnega in socialnega pisatelja Maksima Gorkoga in prikazali v Kopru »Vaso Železnova«. »Vasa Železnova« je drama, ki prikazuje propadanje družine Železnovih in v neki meri celo tragični konec njene poslednje oblasti in udločne zastopnice Vase, ki stori prav vse, ki ne okleva niti pred zločinom, samo da bi rešila posest in moč Železnovih. Malo je v svetovni literaturi ženskih likov, kot je Vasa. V nekem pogledu bi jo lahko primerjali s Kantorjem v

Kaj naj časopisni poročevalec napiše o tem delu?

Delo je prav prijetna konverzijska komedija brez vseh globljih tedenc. Tu ni niti kake socialne ali družbene problematike. Avtorjeva glavna misel je bila, naj se publika dobri dve uri zabava. Pri takih »salonskih komedijah« leži glavna teža ne na tekstu, temveč na režiji in seveda na nosilcih glavnih vlog.

Zahteve, ki jih stavlja avtor igralcem in režiserju, so člani tržaškega gledališkega kolektiva nadvse častno opravili. Režija Jožeta Babiča je bila polna dinamike in domiselnosti. Ravno tako so tudi igralci ustvarili like, vzete neposredno iz življenja. Pravo presenečenje je bila Štefica Drolčeva. Doslej je še nismo videli v taki vlogi. Če primerjamo njeno Ludočko in njeno Patty sta si to tako dve različni vlogi, kot sta si različna dan

Kot tretje delo so tržaški igralci prikazali Zemljanovo »Odločitev«. To delo koprski gledališki publiki ni neznano, kajti z isto dramo je pri nas že gostovalo Mestno gledališče iz Ljubljane. Vendar pa je razlika med obema uprizoritvama velika. To je tudi povsem razumljivo. Tržaški slovenski igralci so na svoji lastni koži izkusili — in še preizkušajo — vso »bлагodati« italijanskih fašistov in iredentistov (spominimo se samo, da so jim prepovedali že napovedano premiero »Odločitev«); druga stvar pa je v tem, da so Tržačani odigrali to dramsko reportažo v narečju slovenskih ribičev ob tržaški obali.

S tem delom so Tržačani gostovali najprej v naših vaseh in so se z njim poslovili v Kopru zadnji dan svojega gostovanja.

O delu samem bi bilo pripomniti le to, da je s tem, ker je prelito jezikovno v tisti predel, kjer se odigrava, pridobilo in ni le agitka, temveč izsek iz življenja slovenskih tržaških delavcev.

Uprizoritev je bila res dobra. Vsi igralci, tudi tisti, ki niso Tržačani, so dialekt obvladali. (Jezikoslovec bi seveda imel marsikatero pripombo, a pustimo to ob strani). Nekateri so bili boljši, drugi slabši, a v celotni uprizoritvi so dali vsak svoj pečat. In čeprav ni moj namen kritično ocenjevati posameznih stvaritev, moram le omeniti nekatere, tako Nado Gabrijelčičevo kot mono. Staneta Rastresena, Teo Starčev. Silvija Kobala in Julija Guština. Igralsko dober, a jezikovno slabši je bil Stane Starešinič.

Pri dramski reportaži Jožeta Zemljanova »Odločitev«, ki jo je na oder postavil Jože Babič, je sodeloval celoten ansambel Slovenskega narodnega gledališča iz Trsta.

Teden dni so bili tržaški igralci med nami, ne samo v Kopru, temveč tudi v vaseh našega okraja. Želeli bi, da ob prihodnjem gostovanju ne ostanejo samo v Kopru. Kjerkoli so bili, so jih ljudje pri srčno pozdravili in povabili, naj jih še obiščejo.

I. P.

Domača filmska podjetja pripravljajo

Naša filmska podjetja imajo polne roke dela. Načrtov je mnogo in upajmo, da se bodo tudi uresničili. Marsikaj se je pa že.

Pred kratkim je bila premiera jugoslovanskega filma »Stojan Mutikaša«, ki ga je izdelalo podjetje »Bosna-film«. Napravili so ga po istoimenskem romanu Svetozara Čorovića. Prve kritike se o njem zelo pohvalno izražajo in obžalujejo, da filma nismo poslali na festival v Cannesu, kjer bi gotovo vzbudil pozornost.

Jadran film dokončuje dela za film »Koncert«. Film je sestavljen iz petih med seboj povezanih epizod, ki pripovedujejo o življenjski poti nadarjene pianistke od otroških let do zrelosti. Prvi prizori so iz časov sarajevskega atentata na prestolonaslednika Ferdinanda, potem si sledijo prizori iz predvojne Jugoslavije, iz časov »Neodvisne države Hrvatske« in iz prvih dni po osvoboditvi. Premiera bo predvidoma v prvi polovici naslednjega meseca.

V Beogradu so končane priprave za snemanje domačega umetniškega filma »1903« po scenariju, ki ga je napisal Aleksander Vučo. Režiral ga bo Vladimir Pogačić.

Nekaj filmov bomo pa tudi letos napravili v koprodukciji. Angleško podjetje Rank-film je že nekaj časa v Sloveniji. V Škofji Loki snemajo zunanje posnetke za film o Ivanu Pirečniku. Zgodbo tega fanta, ki ga ameriško sodišče ni hotelo vrniti materi, naši bralci gotovo poznajo. Film nosi začasen naslov »Dve materi«. Vlogo prave matere bo igrala Angležinja Yvonne Mitchell in pravijo, da bo v filmu spregovorila tudi nekaj stavkov v slovenščini.

Na obisk v Jugoslavijo pričakujejo tudi Norvežane. Podjetje Nordsk-film ima namen pri nas snemati zgodbo po resničnem dogodku, ki ga je opisal v romanu njihov pisatelj Sigurd Evensmo. Pripovedoval bo o mladem fantu in njegovem očetu, ki so ju Nemci izselili v taborišče na Norveško. Naslov filma je »Krvava pot«.

Vsa jugoslovanska javnost se živo zanima za razvoj upravljanja o reformi našega šolstva, pri čemer prav krepko sodeluje tako strokovni kader kakor tudi dnevni tisk. Mnogo je predlogov in različnih mnenj, ne more pa se reči, da bi že katero obveljalo. Izredno težaven je ta problem, ki ga pa ne poznamo samo mi, marveč se ukvarjajo z njim skoraj vseh kulturnih državah. Zaleteva pa mnogo vztrajne delavnosti, znanja, razgledanosti in jasnega spoznanja, da ne bomo reformirali šolstva s samim reformiranjem šolskih ur, s spremembo predmetnikov in podobno. To je le začasno mašenje lukenj v prepereli strehi starega in preživelega šolskega sistema. Nova socialistična stvarnost nujno zahteva novo, duhu časa primerno šolo. Ne samo vsebina, tudi okvir mora biti drugačen! Zato ne gre morda le za reformo srednje šole, ampak tudi osnovne šole in osemletke, ki je nemogoča spojina štirirazredne osnovne šole in nižje gimnazije, dveh popolnoma različnih šol.

Zanimivo je razglabljanje prof. Uroševića o gimnaziji, zastareli ciliški šoli. Brez sentimentalnosti pravi: »Za takšno, kakršna je, ne potrebna in zato škodljiva. Takole pravi:

Gimnazijec ne sodeluje v graditvi ekonomske in materialne baze družbenega življenja, živi izoliran od gospodarskega procesa kot nekak parazit ter je v breme ali staršem ali družbi. Negativno usmerjenemu do ročnega dela mu zori prepričanje, da je določen za posebno, boljša in lažje življenje. V buržoaznih pogojih je gimnazija tipična šola, kjer se ustvarja prepada med ročnim in duševnim delom.

Ker so dijaki v gimnaziji tako izolirani od resničnega življenja, se razbohoti med njimi hinavoščina, priljubljenost, neznanost, varanje itd. Tu je potem tudi moralna vzgoja na zelo šepavih nogah. Gimnazija je v zadnjih štiri sto letih odigrala svojo nalogo in pomeni povsod v svetu v današnjih pogojih razvoja življenja anahronizem, že zlasti pa je anahronizem pri nas.

Reformo šolskega sistema moramo začeti z ukinitvijo te preživele šolske ustanove in ustanoviti razne šole, v

katerih se bodo izobraževali nepravilni proizvajalci. Takšne šole bi bile kemične, gradbene, rudarsko-kmetijske, pomorske, medicinske, tekstilne, pedagoške, slikarske, glasbene itd. Poudariti je treba, da bi te šole ne bile strokovne v starem pomenu besede, kjer se še precej važnosti daje splošno izobraževalnim predmetom. Vstop v eno ali drugo šolo bi bil odvisen od želje in sposobnosti z neomejeno možnostjo — vpisa na univerzo. Novi šolski sistem mora biti tak, da bo učenca na vsaki stopnji usposabljal za vstop v proizvodnjo. Odgovornost za uspeh bo prevzel vsakdo sam, ker bo ta odvisen izključno od njegovega prizadevanja in kvalitete dela.

To je le eno izmed miselnj. Temeljito pretresanje izkustev iz šolske prakse, mnenja staršev, množičnih organizacij in tudi dijakov samih bo prav gotovo pomagalo uvesti tak šolski sistem, ki bo dejansko uvažal novega, socialističnega človeka, borca za vse lepo in pravično.

Kongres zgodovinarjev FLRJ v Beogradu

Pred nekaj dnevi je v Beogradu v palači Srbske akademije znanosti končal s svojim štiridnevним delom kongres zgodovinarjev FLRJ. Kongres je imel zelo bogat dnevni red in njegovo delo se je odvijalo v plenumu in po sekcijah. Na plenumu so se razvrtili referati posameznih vidnejših jugoslovanskih historikov, ki so obravnavali Prvo srbsko vstajo, probleme srednjeveškega fevdalizma in mesto zgodovine v novi koncepciji naše šole.

V naslednjih dveh dneh se je delo kongresa preneslo na posamezne sekcije. V prvi sekciji, kjer so delali zgodovinarji antike in arheologije sta bila najpomembnejša referata profesorja Kastelica o antični zgodovini in arheologiji v Jugoslaviji in izvajanja prof. Garašanina o prahistorični dobi v Srbiji. Nekaj zanimivih problemov iz Istre pa sta v tej sekciji obravnavala tov. Mlakar in Marušič, prvi je nakazal nekaj elementov in ekonomike Istre v antični dobi, drugi pa je podal izraben preizkus arheoloških najdb v Istri. V sekciji za zgodovino srednjega veka je bil za Slovence najpomembnejši referat akademika M. Kosa o virih in metodah za zgodovino kolonizacije. V sekciji za zgodovino XVI—XVII stol. je bil poleg drugih za nas predvsem važen referat M. Deposta o slovanstvu Istre po virih tujih avtorjev. O italijanski historiografiji in jadranskem iredentizmu je v četrti sekciji govoril B. Stulli. V Antič pa je v sekciji za zgodovino od 1918 do 1945 podal pregled razvoja NOB v Istri. Slovenske delegate je posebno pritegnil referat tov. D. Kermaunerja o nacionalnih in socialnih problemih v delavskem gibanju pri Slovencih do leta 1918. Sedma sekcija je v številnih predavanjih obravnavala posamezne teme iz pomožno-zgodovinskih ved in arhivistike, osma pa se je bavila s problemi podajanja zgodovine na srednjih šolah ter povdarjala njeno prosvetno-pedagoško vlogo. Naši pravni zgodovinarji so v deveti sekciji namizali mnogo zanimivih tem iz področja naše pravne zgodovine. V sekciji za umetnostno zgodovino sta referata akademika Steleta in prof. Boškovića obravnavala vprašanja umetnostne zgodovine kot zgodovinske vede, njene odnose do arheologije in zgodovine, ostali referati te sekcije pa so zajeli specialne teme iz tega področja. Vsakemu referatu je sledilo živahno razpravljanje, ki je pogosto nakazalo nove probleme, ki jih bodo v bodoče morali reševati naši zgodovinarji, arheologi in umetnostni zgodovinarji.

Zadnji dan je kongres znova delal v plenumu, kjer sta bili najzanimivejši prof. M. Mikula o problematiki virov za zgodovino NOB in predavanje general-majorja P. Tomca o naši vojni historiografiji. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahajal v Ljubljani. Delo kongresa je bilo vseskozi plodno in je nakazalo nove smernice jugoslovanske historiografije. Ob koncu dela je bila ustanovljena Zveza zgodovinskih društev FLRJ, za predsednika je bil izvoljen prof. dr. Zwitter, za tajnika zveze pa se bo nahaj

Sinovi do kolen srebrni, do prsi zlati

Ruska pravljica

(Nadaljevanje in konec)

Mine mnogo ali malo časa — in mimo otoka se pripeljejo trgovci in se silno čudijo temu čudu. Kraljičin sin zapazi bela jadra, se spremeni v muho in sede na ladjo. Ko je ladja priplula v carstvo kraljeviča Ivana, pristane k bregu, spusti sidra in trgovci odidejo s poročili in darovi v dvorec. Takoj za njim prileti tudi muha.

»Ej, trgovci, ej, junaki,« reče kraljevič Ivan, »dosti morja ste prevozili in videli ste mnogo različnih dežel. Ali niste slišali nobene novice?«

Trgovci mu odgovore: »Na morju, na oceanu, na takšnem otoku, kjer je bil pred kratkim nepretrgovan gozd in so strašili razbojniki, da ni bilo mogoče iti skozi niti pešcu na nogah, niti konjeniku na konja — tam je takšen dvorec, da lepšega ni na vsem svetu. V dvorcu živi prekrasna kraljica s sinom. Okoli dvorca pa je zelen vrt, na vrtu mlin, ki sam mleje, sam žito veje in sto vrst da-

Stopi v sobo in najde pogrbeno mizo, na mizi leže trije kruhki, tri steklenice žganja, nikjer ni pa živega človeka. Kraljičin sin odlomi kosček kruha od vsakega hlebca, odpije od vsake steklenice požirek in se skrije v zapeček.

Naenkrat prilete trije golobi, udarijo s perutnicami ob zemljo in se spremenijo v krasne junake. Do kolen so srebrni, do prsi zlati, s sijajnim mesecem na čelu, z zvezdami na sencih. Stopijo k mizi — glej, kruhki so načeti. Žganje odpijo in začno med seboj govoriti:

»Če bi se vtihotapil tat, bi nam vse odnesel, ta pa je samo pokusil. Očividno je pošten človek in je prišel k nam v gostia.«

Ko najmlajši brat zasliši te besede stopiizza peči in reče:

»Zdravo, rodni bratje! Mati vas lepo pozdravlja in vas kliče k sebi.«

Koliko je bilo zdaj radosti, koliko veselja. Ko se najljubijo, udarijo vsi štirje ob zemljo, se spremenijo v golobe in odlete k svoji materi.

Kmalu nato se pripeljejo mimo otoka trgovske ladje. Trgovci gledajo in občudujejo ... In priplove vejo v carstvo kraljeviča Ivana, gre do k njemu s poročilom in darovi. In jih vpraša:

»Ali niste slišali kake novice?«

Trgovci mu povedo o čudnem otoku in pristavijo:

»Na tem otoku živi prekrasna kraljica s štirimi sinovi. Trije so nepopisno lepi — do kolen so srebrni, do prsi zlati, s sijajnim mesecem na čelu, z zvezdami na sencih. Hodijo in se sprehajajo po vrtu in ves vrt sijek.«

Zdaj kraljevič Ivan ni več odlasal, sede na ladjo in hajd k otoku, kjer ga pričakuje žena in štirje sinovi. Poljubijo se, objamejo in poizvedo vse, kar je bilo. Ko zve kraljevič Ivan za vso skrivnost, zapove takoj, naj starejšo sestro, hudodelko, ubijejo iz puške. Drugo ženo pa, ki je tudi bila huda večša, zapodi v lesove in začne zopet živeti s prvo ženo in s sinovi, ki so bili do kolen srebrni, do prsi zlati.

Enotedensko taborjenje na morju

Dragi moji pionirji in pionirke! Drugo tekmovalje, ki ga razpisuje stric Miha, se začne s današnjim dnem in traja do 22. julija 1954. Vaša naloga je, da širite naš časopis, Slovenski Jadran, to je da zberete zanj čim več naročnikov, ki ga bodo prejeli osebno, ali pa da ga prejmete vi in ga prodajate, kakor ste delali doslej.

Deset najboljših pionirjev in pionirk bom povabil za EN TEDEEN NA MORJE. Taborili bodo ob naši lepi obali, se kopali v morju in soncu, prirejali izlete, igre in podobno. Obenem se bodo učili taborništvu, o katerem so gotovo slišali že v šoli, zdaj pa bodo njegove lepe strani spoznali tudi v resnici. Taborjenje bo prve dni avgusta.

O svojih uspehih mi poročajte, jaz pa jih bom vestno beležil. Zmagovalce tekmovalja bom objavil v našem kottičku in jih povabil na enotedensko taborjenje na morje!

Veliko uspeha vam želi
stric Miha

LEŠNIKI

Nima glave, nima repa,
okrog hiše se potepa.

Vse pokaže, vse pove,
pa brez nog je
in brez glave.

Pribita je in nima nog,
na nogah pa hodi okrog.

Poslala ZUPANČIČ ANA
iz CAJNARJEV

Katera žival ima kosti zunaj in
meso znotraj?

Kdo vedno teče, pa se ne upeha?

Mehko delam iz trdega,
trdo delam iz mehkega.

V sapi revež živim,
vode vedno se bojim.

Poslala HLUPIC JELKA
iz CAJNARJEV

IVAN ALBREHT:

Tja v ogrado

Tja v ogrado se bom skril,
hiše tri si bom zgradil:
eno borovo,
eno brinjevo,
eno lepo zidano.

Pa je v borovi smolno,
pa je v brinjevi hudo,
rajši pojdem v zidano.

Po ogradi bom sejal,
delal, kopal in oral,
soncu brat in luni zet
živel tam bom — kraški kmet.

Posta strica Miha

Iz PRESTRANKA pišejo, da so bili navdušeni nad izidom tekmovalja, ker so zmagali. Žal pa mi je, da vam danes še nisem mogel poslati, nikjer namreč ne dobim mreže. Obljubili so mi, da jih dobijo ta teden. Kakor boste brali danes, razpisujem novo tekmovalje in prepričan sem, da boste med tistimi, ki bodo prišli taborit na morje. Zdaj pa še pogledimo, kaj naši pridni prestranski pionirji pišejo. PALIK MARJETA piše, da so bili na izletu v Postojno, kjer so tudi gledali lepo lutkovno predstavo. Ne razumem, pa, ljuba Marjeka, zakaj pišeš, da te imajo za norca, če napišeš dolgo pismo? Saj je samo vse hvale vredno, da se tako pridno oglašiš. Nikar jih ne poslušaj, ampak mi kar piši, tvoje pismo sem vedno zelo vesel. Lepe pozdrave nam pošlji TURK JOZICA. Za tisto, kar pišeš, Jozica, pa nisem izgubil poguma, kakor si mislila, ampak je nagajalo vreme. Zdaj kaže, da se bo izboljšalo, pa se bomo že dogovorili, kako bi

Narisala ŽITKO ZORKA,
uč. 3. razr. osn. šole
v PRESTRANKU

najbolje kazalo. BRAUC GABRIJELA je vesela, da sem jo pohvalil, da je pri prodaji tako pridna. Upam, ljuba moja Gabrijela, da se bosta s sošolko Mileno že zmenili in si ne bosta »kraljili odjemalcev«. Ali je na risbici, ki si jo poslala, vaša domačija? Zopet se je oglašila tudi MILHARIČ ANICA, ki obžaluje, da nisem bil z njimi v Postojni, kjer so gledali lepo lutkovno predstavo. O tej predstavi piše tudi SIMČIČ BRUNA; najbolj všeč ji je bil navihani Pavliha. Poslala je tudi lepo risbo. ŽITKO ZORKA je bila žalostna, ker njena risba še ni bila objavljena. Ljuba moja Zorka, lepo potrpežljiva moraš biti, da prideš na vrsto. Kakor vidiš, je dimes tvoja risba v našem kottičku, vedeti pa moraš tudi, da vsaka risba ni za to primerna. Na primer tista, ki si jo poslala danes, že ni, zato tudi ne bo objavljena. Vseeno pa se ti zanjo zahvaljujem in upam, da boš še kaj narisala in napisala. Lepi risbi sta poslala še BABŠEK MARJANCA in ŠABEC SREČKO. Upam, da ju bom lahko objavil. KALČIČ MARIJA iz FABCEV pri Novokračinah, učenka 6. razreda, je poslala križanko »kvadratu«. Upam, da bo drugič tudi kaj napisala.

Kaznovana nehvaležnost

Nedaleč od gozda je stala skromno zbita drvarska kočica. V njej je živel mlad drvar s svojo ženo in hčerko Nevo. Nekega pomladnega jutra se je drvar odpravil v gozd. Sekal in cepil je drva, kar naenkrat pa zagleda kačo, ki ga mlo prosi: »Usmili se me, drvar! Reši me, ubiti me hočejo!« Drvar se začudi: »Kako pa naj te rešim?« »Skrij me v usta! Ne boj se, nič žalega ti ne bom storil!« Drvar je odprl usta in kača je zlezla noter.

Komaj se je skrila, pridejo po gozdu mladeniči, ki so iskali kačo. Drvar jim ne izda ničesar, ko pa odidejo, reče kači: »Pojdi ven, odšli so!« Toda kača ni odgovorila, lepo potuhnila se je in molčala. Zdal je bil drvar v skrbeh, kako bi spravil kačo iz grla. Zdihoval je in zdihoval, kar završi v zraku ognjena ptica. Ko ji je drvar potožil svoje gorje in kačino nehvaležnost, ga je poučila, kako mora ravnati. Po njenem nasvetu je šel domov, vzel skledo toplega mleka. Zleknil se je po tleh poleg sklade in čakal. Kača je zaduhala mleko in zadišalo ji je. Ko se je le malo prikazala drvarju iz

ust, jo je zgrabila ognjena ptica in z njo odtletela. Sele ko sta bili visoko v zraku, jo je izpustila na tla. Potem se je vrnila k drvarju.

Drvar pa, ko je videl kako dragocen ptič je to, jo je zgrabil in zaprl v kletko. Žena ga je prosila, naj tega ne dela, saj je bila ognjena ptica njihova dobrotnica. Toda nič ni pomagalo. Ko pa je drvar spet odšel v gozd, je žena odprla kletko in spustila ognjeno ptico na svobodo. Ognjena ptica pa se je hotela drvarju maščevati za njegovo nehvaležnost, zato je njegovih hčerk izključevala oči. Vsa obupana je tekla žena povedat strašen dogodek očetu.

Tako nas basen o nehvaležnosti uči, da moramo biti tistim, ki so nam v stiski pomagali, hvaležni in ne smemo ravnati tako, kot sta ravnala kača in drvar.

Napisal KRIZMAN FRANC
dijak II. razr. gimn.
iz ILIRSKÉ BISTRICE

Partizanski tank

Bilo je leta 1943, štirinajst dni po italijanski kapitulaciji. Partizani so obstreljevali Planino pri Rakeku. Edino tam so se bili domobranci poleg Postojne. Streljali so s topovi in minometi. Vaščani so tiste dni preživeli večino v kletih. Neke noči pa so zaslišali vpitje Nemcev in drdranje tankov. Nekaj pogumnih dečkov se je izmuznilo iz kleti in so šli gledat, kaj se godi. Pa zapazijo na cesti Nemca, kako gleda prvi tank, ki se hitro bliža. Misli je, da je njihov, kar nenadoma pa zaregla strojica in Nemec se zvrne po tleh. Ko so Nemci in domobranci spoznali, da je tank partizanski, so bili na drugi strani Pivke, kakor bi mig-nil.

Napisal BAUMAN SERAFIN,
uč. I. razr. gimn.

se v šoli pripravljajo na nastop v Novi vasi, ki bo koncem šolskega leta. Vabi me tudi, naj obiščem Bloško planoto. Če bom utegnil, pa res pridem! Naš Tone pa je pismu priložil tudi lepo risbo, ki jo bom gotovo objavil, ne morem pa mu tega obljubiti za uganko. Upam, ljubi Tone, da se boš še oglašil!

Iz KNEŽAKA na Pivki piše UR-BANČIČ LINKA. Poslala je tudi pesmico »Vlak«. Ali se ti ne zdi, ljuba Linka, nekoliko čudno, da bi vlak lahko vozil na otoke, ko je vendar vmes morje? Ali misliš, da tudi na morju gradijo mostove, kot na rekah?

Novo znanko smo dobili v AJ-ŠEVICI pri Gorici. To je MAKUC SLAVICA, ki je zaenkrat poslala samo rešitev križanke. Prepričan pa sem, da bo drugič napisala dolgo pismo.

Pionirska križanka

Vodoravno:

1. skupina čebel, 4. trda snov, gradbeni material, 6. velika afriška žival, 8. oče, 9. časovni veznik, 11. kratica za konjsko silo, 12. tuje moško ime, 14. naplacho, 15. ledena gora, 17. priprave, stroji.

Navpično:

1. rod, pleme, 2. paketi, ovoji, 3. žensko ime, 4. časovni veznik, 5. medmet, 6. ime znanega slovenskega izumitelja Tesle, 7. samci domače živali, 10. snop slame, 11. pokrit, 13. vrsta pesmi, 14. žensko ime, 16. zadnja polovica odrasle osebe.

	1	2	3	
	4			5
6				7
		8		
9	10			11
12		13		14
15			16	
17				

RESITEV UGANK
IZ PREJSNJE STEVILKE

MAGIČNI LIK: Vodoravno — 1) t, 2) dok, 3) divan, 4) tovariš, 5) karat, 6) nit, 7) š.

LEŠNIKI: pajek, senca znak.

FLORENCE NIGHTINGALE

žena, ki je ustvarila lik medicinske sestre

Dandanes so medicinske sestre zelo spoštovane, njihov poklic terja veliko učenja in znanja, pa tudi nujnih nagnjenj. Včasih pa ni bilo tako. Bolnice so bile strašno umazane, v njih so se zdravili samo veliki reveži ali pa neozdravljivo bolni. Bolničarke so bile ženske, ki jim je bil ta poklic zadnje pribežališče. Bile so revne in nevedne, pogosto stare in bolne. To tradicijo je pred sto leti pretrgala Florence Nightingale, Angležinja iz bogate in omikane družine, ki je storila nekaj, česar ne bi storila nobena »lady«.

Lahko si predstavljamo, kaj je rekla njena družina, ko je mlada Florence izjavila, da se ne misli poročiti in da hoče postati medicinska sestra. Zaman so bile vse njene prošnje, neizprosni so bili kot kamen. Njena mati je omedlela že ob sami misli, da bi se njena hči tako ponižala in zdela se ji je, da ne bi nikdar prebolela take sramote. Toda niti grožnje, niti lepa beseda, niti družba in potovanja niso odvrnila Florence od njenih ambicij. Izkoristila je vsako priložnost, da obišče kako sirotišnico ali bolnico in strašno razmere, ki so tam vladale, so jo samo utrjevale v njeni vroči želji, da bi pomagala te razmere popraviti. Nekoč je izkoristila priložnost, ko je bila njena družina na letovanju, da je odšla v Nemčijo, kjer je neka ustanova sprejemala medicinske sestre. Pridno se je učila in delala. Ko se je zopet sestala s svojimi domačimi, je vedela, da se na njihove želje ne bo več ozirala. Postala je medicinska sestra kljub solzam domačih in posmehovanju prijateljev. Trdno je bila odločena, da nastavi delo civilnih sester in vso njihovo strokovnost na trdna tla.

In nato je prišlo leto 1854, ko je izbruhnila vojna na Krimu. Do Anglije so prodrle strašne zgodbe o stanju po bolnicah na fronti in o mukah, ki jih trpe ranjeni vojaki prepuščeni sami sebi, nespretnim moških rokam tovarišev in usmiljenju ali neusmiljenju mimoidočih. Takrat je Florence Nightingale pokazala, kaj zmora. Zbrala je skupino civilnih žena in šla z njimi negovat ranjence. Delala je noč in dan. Vse noči je hodila okrog bolnikov, zaradi tega ji še danes pravijo »gospa z lučjo«. Prinesla pa ni luči samo ranjenecem, postavila je luč naprednega duha v vso dotlej še močno zastarelo nego bolnikov. Trdila je, da za uspešno nego ranjencev in bolnikov ne zadostuje samo sočutje, usmiljenje in plemenita človeška prizadevnost lajšati bolečine, temveč da je v borbi proti smrti treba predvsem znanja, izkušnje in spretnosti.

Po končani krimski vojni, kjer je Florence premagovala nepremagljive ovire birokracije in zaostalosti, da popravi stanje v bolnicah, je hvaležno ljudstvo ustanovilo njej na čast fond — okoli 200.000 dolarjev. Ta fond naj bi porabila za ustanovitev šole za vzgojo medicinskih sester.

Tega dela ni dokončala, ker ji je zaradi velikih naporov odpovedalo zdravje; poučevala pa je medicinske sestre v že obstoječih bolnicah.

Tako je svetel lik »gospe z lučjo« dal poudarka njenim naslednicam. Danes se dekleta s ponosom posvečajo poklicu, ki jih kvalificira za važno nalogo, da pomagajo zdravniku v njegovem boju proti bolezni in smrti.

Razbila se nam je porcelanasta posoda. Sreča v nesreči ne na drobne kosce, ampak le na nekaj velikih kosov. Zato ne obupujmo, saj jo lahko sami zlepimo. Dobro lepilo za porcelan dobimo, če napravimo zmes iz gumirabike in mavca (gipsa). Iz te zmesi ugnemo redko testo, s katerim namažemo robove razbitih kosov in jih natančno sestavimo. Po dveh, treh dneh se bo lepilo popolnoma posušilo in pred nami bo spet cela posoda, ki se ji komaj pozna, kje je zlepljena.

Kaj se dogaja s hrano v našem telesu?

Prebava se začne že v ustih, kjer encim pitalin, ki je v slini, pretvarja škrob v krompirju in kruhu v sladkor. Vsi encimi, poznamo jih okoli 20, so zelo močni in pomagajo prebavi, to je razkrajajo in spreminjajo hrano, sami pa se pri tem ne spremenijo.

Proces se torej prične, ko je hrana v ustih. Ko smo jo dobro prežvečeli in zmešali s slino, jo začne potiskati jezik proti grlu. Mehko nebo se dvigne, da zapre nosne odprtine, vratni jeziček pa pokrije sapnik. Hrana zdrkne čez pokrovček v požiralnik, ki jo z valjastim krčenjem svojih stenskih mišic potiska v želodec. Požiralnik se konča v želodcu, dolg je 25—30 cm in ima 3 cm premera.

6—7 sekund po požiralniku pride hrana v želodec, ki ima 1 do 1 in pol litra prostornine. Notranje stene želodca pokriva sluznica, ki ima veliko želodčnih žlez (okrog 35 milijonov), ki izločajo 2—4 litre želodčnega soka dnevno. Kakor hitro pride hrana v želodec, se začne izločanje tega soka. Voda in druge tekočine gredo iz želodca zelo hitro, sladkorji čez 10 minut, medtem ko maščobe ostanejo dalj časa. Ko je prebava v želodcu končana, prehaja hrana skozi ozki dvanajsternik v prvi del tankega črevesa.

Tenke črevo je v bistvu najvažnejši prebavni organ, in vendar ga lahko več kot polovico odstranimo z operacijo. V tankem črevesu se vrši zadnji proces prebave: popolno razkrajanje hrane na njene najosnovnejše sestavine. Tako razkrojeno hrano vpija sluznica, bolj točno 4—5 milijonov drobnih re-

Svečana popoldanska ali večerna obleka iz tafta ali zameta temne barve. Najbolj priljubljena je črna ali temno modra. Krilo je zelo široko, život v obliki bolera, okrašen z belimi dipkami.

sic, ki so na njej. Če bi bila notranjost tankega črevesa gladka, bi bila njegova površina komaj 1 m², medtem ko ima tako nagubana 5—6 m². Hrana je v tankem črevesu 3—4 ure, potem pa gredo neprebavljeni ostanki v debelo črevo.

Od hrane, ki je prišla skozi naša usta, skoraj nič ne ostane v prvotni obliki. Razni fermenti (enzimi), solna kislina v želodčnem soku in razni lugji, razkrajajo in spreminjajo hrano v sestavine, ki so neobhodno potrebne našemu telesu: glukoza, aminokisliline in maščobne kisline ter glicerin. Resice vpijajo glicerine in maščobne kisline, ki jih odvajajo v limfni sistem. Glukoza in aminokisliline pa prehajajo skozi sluznico tankega črevesa s krvjo v jetra. Odtod pridejo aminokisliline po telesu in pomagajo pri graditvi celic kože, las, ali pa pomagajo pri obnovi ledvic.

Neprebavljena hrana odhaja skozi debelo črevo (dolgo 1 do 2 m), katerega glavna naloga je v tem, da iz ostankov izloči vso vodo in jih napravi trde. Debelo črevo je zelo počasen organ, saj rabi za svoje delo 10—20 ur. Toda zato končni odpadki ne vsebujejo nobene koristne hrane več, ker je naše telo zelo dober stroj, ki izkoristi vse, kar smo pojedli. Izločki so v glavnem polni mrtvih bakterij, sluznice in majhnih količin neprebavljive celuloze.

Kakor vidimo, je delo naših prebavnih organov zelo harmonično, vsi organi morajo delovati zelo skladno. Zato tudi ni čuda, da imajo večkrat prebavne motnje, saj je dovolj, da zataji le delček v tem zapletenem stroju.

Lažnive noge

NAJNOVEJŠA AMERIŠKA KOZMETIČNA IZMISLIJOTINA — ZGODOVINA PA PRAVI, DA SO JIH PRVI UPORABLJALI MOŠKI

Ko človek bere o najnovejšem ameriškem kozmetičnem izumu, se mora nasmejati, pomilovalno ali veselo, kakor je pač razpoložen. Nehote se spomni tudi šale, ki je stara vsaj toliko kot umetni zobje. »Ali so ti zobje njeni lastni?« vpraša ženinov kandidat. »Seveda, saj jih je odplačala po obrokih!« Sicer pa je ena prvih ceremonij, ki se ji morajo podrediti novečene filmske zvezde v Hollywoodu, da jim zobozdravnik populi vse naravne zobe in napravi umetne, ki jih potem občudujejo ljudje po vsem svetu. Umetne trepalnice, lažnivi nohti na rokah, lažnivi lasje in zobje ter celo umetne prsi, ki se lahko napolnijo kot gumijasta žoga, vse to je postalo vsaj v Ameriki, že popolnoma vsakdanja stvar. V Evropi so se smejali, ko so brali popolnoma resni prospekt neke ameriške letalske družbe, ki zagotavlja, da se »cenjenim potnikom ni treba bati, da jim bodo v njihovih letalnih eksplozivnih gumijaste prsi, ker je v kabinalah zračni tlak vedno enak«. S tem tudi razumemo, da so imele »cenjene potnice« s svojo gumijasto napravo v zračnih višavah velike neprijetnosti.

In za kaj gre zdaj pri lažnivih nogah? Tjo je najnovejši izum, ki omogoča ameriški ženi, četudi ima noge kot komar ali zobotrebci, da bo napravila »dober vtis«. Te noge ji je izmislila Dorothy Funk iz Kalifornije. Imenuje jih »lepotne noge« (beauty-legs) in so sad njenega štiri letnega »nanstveno-raziskovalnega« dela. Pravijo, da je za to porabila nekaj tisoč dolarjev, toda ta setev ji bo rodila zlato žetev.

Žena, ki bi rada imela take lažnive noge, pride k Mrs. Funkovi, ki ji vzame mero. Z neke vrste umetnega gumija, znanega pod imenom penasti gumij, obloži po meri izdelano kopito. Ko je gumij še v

tekočem stanju, ga izoblikuje tako, da je noga čim lepša. Ko se tako izoblikovani gumijasti material posuši, ga namestijo v posebno nylon nogavico, ki ima barvo človeške kože. To nogavico skupaj z gumijastim vložkom navleče žena na nogo in potem obuje še navadno nylon nogavico. Izmajditeljica trdi, da je vtis »perfekten«, nihče ne posumi, da so prekrasne oblike nog pravzaprav lažnive.

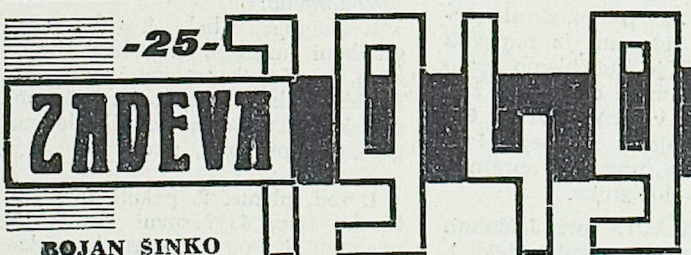
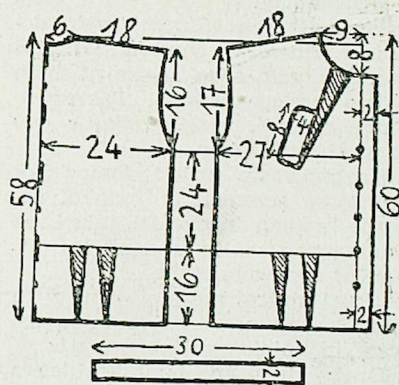
Moškim pa, ki so pripravljeni norčevati se iz te najnovejše ženske domislice, sporoča Mrs. Funkova, da to v zgodovini ni nobena novost. To je samo bolj dovršena oblika lažnivih mišic in meč, ki so jih nosili moški v 18. stoletju, seveda tisti, ki niso imeli po naravi lepih nog. Tedanja moda je namreč razkrivala v celoti moške noge, medtem ko je ženske noge pokrivala do tal. Ko so pa moški začeli nositi bolj široke dolge hlače, je to modna navada, ki jo je ustvaril mož za moža, izginila. Kot dokaz, da so bile v Evropi osemnajstega stoletja take lažnive noge v navadi, navaja Mrs. Funkova med drugim tudi sceno slavne Footove komedije. Glavni junak potroži prijatelja, da mu je krojač napravil prevelike mišice na nogah, na kar dobi odgovor, da mora pravi gentleman imeti nekaj parov mišic na zalogi — manjše za pomlad, nekoliko večje za poletje, največje pa za jesen in zimo! Ali mora imeti tudi sodobna Amerikanka na zalogi več parov nog, o tem Mrs. Dorothy Funk zaenkrat ne govori.

Strjen kit z okenskih okvirjev lahko odstranimo tako, da ga najprej namažemo z jedkim kalijem, ki ga razmehča, nato pa ga z lahkoto odstranimo. Pri uporabi jedkega kalija pa moramo biti previdni, kajti kalij močno razjeda kožo.

Ljubka poletna bluza iz svilenege pepita blaga, okrašena z belim svi-

težem in majhnimi gumbi. Prav lahko si jo naredite sami po priloženem kroju, ki ga najprej izrežete iz papirja in pomerite. Ko urežete blago, ne pozabite dodati za šive!

BOJAN SINKO

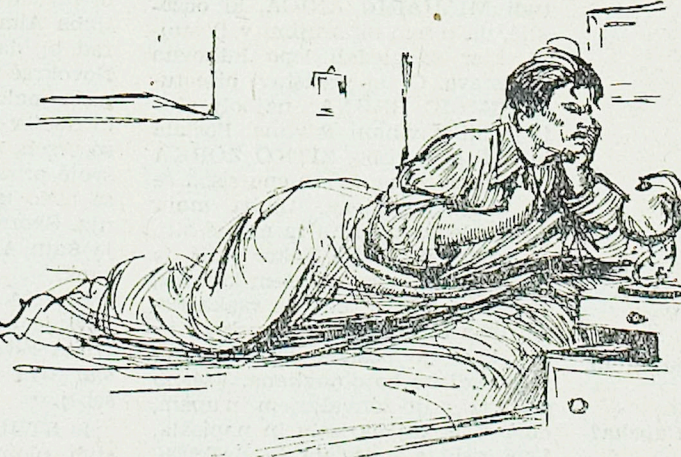
Dolores je takoj opazila spremembo na svojem ljubimcu. Ker ji ni Ivan niti z besedico omenil, da je prav ona kalilka njegovega duševnega miru, je bila prepričana, da je zbolel na neznani bolezen. V tem njenem sprva napačnem mnenju so jo spodbujali tudi njuni sosede in zato so ostala njena ušesa gluha za njegovo prigovarjanje, da bi zapustila Sydney in se preselila globlje v notranjost Novega Južnega Wallesa.

S svojim sklepom, da začne raje danes kakor jutri nastopati v svitu reflektorjev nočnega zabavišča, je Dolores kronala svoje početje, ki je Ivana tako vznemirjalo, da ga je bila že skoraj sama kost in koža. Sedaj res ni bil sposoben za nobeno delo ali potovanje, še manj pa, da bi se uprl njenemu nepremišljenemu ravnanju, čeprav je vedel, da se matančno obveščeni kremeljski agenti zavedajo tega, da bodo begunca — če bi se še tako dobro skrili — najlažje ujeli z neprostovoljno pomočjo njegove ljubice, ki se kot vsako zaljubljeno in v takih stvareh popolnoma neizkušeno žensko bitje ne bo umelo skriti pred njihovimi povsod oprežujočimi očmi. Ali res povsod? Tudi ta zgodba nam bo razodela, da je moskovskim mlinom mogoče utiti.

Ze nekaj večerov je bil najelegantnejši sydneyški nočni lokal »Nočna zvezda« v središču mesta zaseden do zadnjega kotička. Prenekateri sydneyški možje iz poslovnega in političnega sveta, ki so v svojih najosodobnejših imuzičnih meslično pribzeli iz tistih predelov mesta, kjer so čez dan

v najimenitnejših družbenih krogih živeli na zunaj spoštovanje vzbujajoče življenje, so si morali nejevoljni iskati zabave drugod.

Mladostna španska pevka, katere očarljivi lepoti ni mogel nihče odoleti, je pomenila pravo senzacijo za sydneyško nočno življenje. Najimenitnejši sydneyški salonski levi so zaman skušali zaplesti lepo pevko v pogovor. Tudi njihovim povabilom k omizju se španska lepota ni nikoli odzvala, čeprav so njeno garderobo dobesedno zasuli s šopki in košarami najlepših in najdražjih rož. Če bi razpisni darovalci tega cvetja vedeli, da se je pevka ob pogledu nanj vselej posmehljivo namrdnila in ga naslednjega dne darovala snažilkam in garderoberkam, ne bi verjetno nikoli več

prestopili praga »Nočne zvezde«. Po vsaki pesmi se je pevka umaknila v svojo garderobo in po zaključni melodiji je ni bilo več na spregled.

Ivanovo stanje pa se je medtem vedno slabšalo. Pogosto je dobival visoko vročino in od časa do časa je celo izgubljal zavest.

Najhujše muke mu je povzročila nespečnost, zaradi katere ponoči ni mogel najti miru v sladkem snu, podnevi pa je pozabljal na stvari, ki jih nikakor ne bi smel pozabiti. Nenadoma je zapadel v neke vrste depresijo, ki je bila nujna posledica vsega, kar je doživel v zadnjih letih, zlasti pa po odhodu iz Moskve in begu iz Bombaya. Morečega strahu pred zasledovanjem in maščevanjem njegovi živci niso več prenesli.

Dolores, ki je nastopala kot španska pevka v »Nočni zvezdi«, se je že več dni resno bala, da se bo njenemu ljubimcu omračil um, tako se je spremenil v zadnjem času. Ob večerih, ko je odhajala v zabavišče, se je grenko kesala, zakaj je podpisala z lastnikom lokala sicer zaenkrat le kratkoročno pogodbo, ker jo je bilo strah, pustiti ga samega.

Že večkrat je hotela poklicati zdravnika, toda Ivan je vztrajno odklanjal zdravniško pomoč. Ko se je brez njegove vednosti napotila k nekemu slovitemu sydneyškemu specialistu za živčne bolezni na Macquaristreed v središču mesta, je hotel ta — potem ko mu je opisala znake bolezni — na vsak način izvedeti vzroke bolnikove depresije.

Zal mu Dolores tega ni mogla povedati, kar je zvedela od Ivana po svojem prihodu v Bombay.

Specialist je sicer priporočal mir, prepovedal sleherno razburjanje bolnika in svetoval menjavo okolja. Resnega obraza pa ji je dejal, da ne bodo pomagala nobena zdravila, če ne zve vzrokov depresije, ki jih je treba odstraniti, sicer se bo bolnikovo stanje še poslabšalo.

Za ta primer ji je priporočal znani sanatorij za živčne bolezni poleg guvernerjevega parka, kjer sta bila tudi bolnica in botanični vrt. Na ta način bi bilo po njegovem mnenju po daljšem opazovanju bolnika najlažje ugotoviti vzroke depresije in jih odstraniti.

Le malo potolažena se je Dolores vračala domov. V njenem srcu je tlela le še drobna iskrica upanja, da se bo Ivanovo stanje zboljšalo. Pripravljena je bila storiti prav vse, da mu pomaga.

Njen položaj ni bil prav nič rožnat. Skoraj do jutranjih ur je pela v zabavišču, čez dan pa je morala prisostvovati počasnemu hiranju depresičnega bolnika, ki je bil njeno

Plemenit dokaz človekoljubja

Na pobudo sežanskega »Rdečega križa« je bila v tem kraju organizirana širokopotezna krvodajalska akcija. 21. aprila je prispela na kraški teren posebna skupina poklicnega zdravstvenega osebja Transfuzijskega zavoda iz Ljubljane, ki se bo v teh krajih mudila do 17. maja, da bi zdravniško pregledala in odvzela kri tistim, ki so se v ta namen prostovoljno prijavili.

V pripravi na to plemenito akcijo človekoljubja je bila v sežanskem kraju prirejena vrsta poljudnih predavanj, na katerih so zdravniki razložili namen in pomen transfuzije krvi, ki je v moderni medicini ogromnega, v mnogih primerih odločilnega pomena za zdravljenje močno oslabilih bolnikov, zlasti v takih primerih, kjer je potreben kirurški poseg in je bolnik izgubil veliko lastne krvi. Takih predavanj je bilo v kraju Sežana v razdobju treh tednov 21. Predavali so dr. Sluga, šef protituberkuloznega dispanzerja iz Sežane, dr. Merlo, zdravnik iz Komna, sežanska okrajna zdravnica dr. Jerasova, dr. Rapotec iz Kozine ter medicinske sestre Jana Krekova iz Sežane, Oražin Zinka iz Podgrada in sestra Mara iz Komna. Predavanja, ki jih je spremljalo predavanje zdravstvenih filmov, so bila v splošnem prav dobro obiskana, k čemur je pripomogla dobra propaganda ter odlična organizacija, ki so jo vodile in izvajale poleg občinskih odborov in vaških pododborov RK tudi ostale množične organizacije, predvsem Socialistična zveza. Krvodajalsko akcijo so vneto podprli tudi nekateri občinski ljudski odbori ter posamezni člani odborov RK, kakor predsednik sežanskega odbora RK Kobil Ciril, tajnica Škerjanc Anica, Godnik Slavko, tajnik komenskega odbora RK, ki je vršil propagando od hiše do hiše in drugi. Priznanje in pohvalo zaslužijo prav tako vsi navedeni predavatelji, ki so se v svojih prostih večernih urah velikodušno žrtvovali, da bi čim več pripomogli k uspehu krvodajalstva.

Uspeh akcije je bil po ugotovitvi ljubljanske zdravstvene ekipe presejnetljivo ugoden. V Sežani se je prijavilo 770 krvodajalcev. Med njimi je bil zastopan ves delovni kolektiv Tovarne pletenin, Radio-industrija 80 odstotno, iz Steklena galanterije je bilo 28 prijaviteljev, železničarjev 44, carinikov 21, uslužbencev okrajnega ljudskega odbora 59, ostalih prebivalcev Sežane 151. Ko so dvema mladima delavkama iz Tovarne pletenin sporočili, da jima ne morejo odvzeti krvi, sta se razočarani — razjokali. Občina Komen z vasi Gorjansko, Sveto, Škrbino in Brestovico se je v tej akciji uvrstila med prve. Prišlo se je 737 prostovoljnih dajalcev krvi v starosti od 18 do 65 let obeh spolov. Kri so odvzeli 697 dajalcem. Komen je bil med vojno domalega do tal porušen in je med najbolj prizadetimi žrtvami fašističnega nasilja na Kra-

su. Z visoko razvito narodno zavestjo in rodoljubjem ter vztrajno upornostjo so Komenci v času okupacije in vojne nenehno izzivali fašistični gnev in si je Komen pridobil mučeniško slavo. Danes, ko gre za dragoceno prostovoljno žrtev, dajanje žive krvi v prid zdravju obolelih sodržavljancev, so naši vrli Komenci zopet med prvimi.

Skromnejše so se odzvale Dutovlje. Prišlo se je le 139 krvodajalcev. Še bolj skopi so bili v Divači. Od 300 v kurilnici zaposlenih železničarjev je bilo pripravljenih odstopiti nekoliko svoje krvi za bližnjega samo 9 ljudi. Okrajno mizarstvo podjetje ravnotam zaposluje okoli 60 delavcev, od katerih se je odločilo za dajatev krvi komaj 6. Ostalih Divačanov se je prišlo 128. V predelu Brknov je prišel v tej sekciji zaenkrat v poštev samo Podgrad, kjer je dalo kri 93 ljudi, med temi 87 pripadnikov JLA in 6 civilistov. Tako slab odziv civilnega prebivalstva je v Podgradu pripisovati pomanjkljivi organizaciji in mrtvili množičnih organizacij, ki bi morale ravno v tem splošno zaostalem predelu bolj razvijati svojo dejavnost.

Transfuzijski zavod je poskrbel za okrepitev krvodajalcev, od »Rdečega križa« pa so prejeli zahvalna pisma. Zdravstvena ekipa iz Ljubljane je bila ugodno iznenadena nad »kvaliteto« kraške krvi in je taka izjava razveseljivo priznanje, da živi tukaj zdrav in odporen rod,

Jasja

Jelšane

Lani v jeseni je KUD »Sloga Jelšanec« nameraval s festivalom proslaviti 90-letnico obstoja prosvetnega društva »Sloga«. Pripravljali odbor je sklenil, da bi bil festival v oktobru. Ker so prav v tisti čas vpadli osmooktobrski dogodki, je bil festival prenesen na letošnji prvi maj. S tem so se strinjali vsi člani odbora — delalci pa ni nihče. Tako je ostal festival le v besedah. Mislimo, da bi bilo treba vzeti zadevo bolj resno in pripraviti pro-

slavo tako redkega jubileja čimprej. Na vsak način pa v tekočem letu.

★

Pri kopanju temeljev za novo hišo zidarskemu mojstru Boštjančiču, so zidarji odkrili precej globoko jamo. Jama je navpična in najmanj 50 metrov globoka. Po glasu, ki ga daje kamen vržen v jamo, kaže, da mora biti jama v globini precej široka. Odprtina na vrhu je okrog en meter široka.

Prav bi bilo, da bi jama raziskali, prej kot bo hiša zgrajena. Nekateri so se hoteli spustiti vanjo kar s pomočjo navadnih vrvi. To pa seveda ni priporočljivo, ker je nevarno zaradi pomanjkanja zraka. Potrebno bi bilo povabiti raziskovalce kraških jam. — uk

Objava

Na podlagi 3. člena Uredbe o prodaji eno in dvostanovanjskih hiš iz Splošnega ljudskega premoženja (Ur. list FLRJ št. 17-101/5 in 3. člena ter 5. člena Odloka Občinskega ljudskega odbora Pivka z dne 15. 9. 1953 št. T. 833-2/53 se objavlja

JAVNA DRAŽBA

eno in dvostanovanjskih hiš iz SLP in sicer:

Hiša št. 72 v Pivki je enostanovanjska, pritlična v dobrem stanju. Izključna cena 469.000.— din. Višina kavcije, ki jo mora položiti ponudnik pred dražbo je 46.900.— din.

Hiša št. 7 v Hrastju je enostanovanjska v srednjem stanju. Izključna cena 275.000.— din. Višina kavcije, ki jo mora položiti ponudnik pred dražbo je 27.500.— din.

Hiša št. 25 v Hrastju je enostanovanjska, pritlična v slabem stanju. Izključna cena 45.000.— din. Višina kavcije, ki jo mora predložiti ponudnik pred dražbo je 4.500.— din.

Hiša št. 64/5 v Selcah je enonadstropna, štiri stanovanjska v solastništvu od 1/2 z Žele Antonom Pivka št. 87, izključna cena 348.000 dinarjev. Višina kavcije, ki jo mora položiti ponudnik pred dražbo je 34.800.— din.

Javna dražba se bo vršila 6. junija 1954 ob 9. uri v sejni dvorani Občinskega LO Pivka, soba št. 7.

INDUSTRIJSKO PODJETJE

„SALVETTI“

NUDI NASLEDNJE PROIZVODE:

PRALNO MILO: »PALMA« BELO, »ISTRA« ZELENO, »CAPRA« RUMENO ★ PRALNO ODISAVLJENO MILO BREZ ZAVITKOV IN V ZAVITKIH ★ TOALETNO MILO ROZA IN RUMENO ★ MILNI PRAŠEK »PULITO« ZA FINE TKANINE ★ PRALNI PRAŠEK ODPRIT IN V ZAVITKIH ★ KRISTALNO SODO ★ PARKETNI VOSEK ★ LOŠČILO ZA ČEV-LJE »PERLA« ★ PRALNO TEKOČINO »VARECCHINA«

GOSPODINJE, ZAHTEVAJTE IN KUPUJTE VEDNO IN POVSOD NAŠE PRVOVRSTNE PROIZVODE, KI VAS BODO V VSAKEM OZIRU ZADOVOLJILI.

najljubše bitje na svetu. Da bi ga pregovorila, naj se odloči za zdravljenje v sanatoriju, na to ni bilo misliti.

Ce bi namreč Ivan zdravnikom v svoji depresiji odkrito povedal svoje težave, bi ga ti prej imeli za blaznega, kot pa bi mu verjeli. Ne eno ne drugo pa ne bi rešilo njegovega položaja in za njo bi bil v obeh primerih za vselej izgubljen. Zato so postale njene pesmi v »Nočni zvezdi« zopet otožne kakor tiste dni v Singapuru, preden je Ivan prvič prestopil prag njene garderobe, ko je v »Morskem vragu« rešil pred podivjanostjo njenega bivšega moža Lucia Gomeza, ki ji je skoraj uničil mladost in vso življenjsko srečo ..

2. poglavje

MED ŽIVLJENJEM IN SMRTJO

Zadnje dni Ivan sploh ni več zapustil bungalova. Ves božji dan je ležal na postelji in strmel v strop, ponoči pa je hodil po sobi iz kota v kot in čakal, da se vrne Dolores. Po cele ure se je tresel kot šiba na vodi. Če je bila Dolores zdoma, bi moral slučajni obiskovalec vdreti vrata, če bi hotel v bungalov, kajti Ivan se je zaklepal in če je zaslišal korake, se je obrnil v zid in trepetal od strahu.

Brez Dolores ne bi poskusil nobene jedi in bi umrl od gladi.

Na njena vprašanja je komaj še odgovarjal, le gledal jo je z nekim otožnim smehljajem. Njej je krvavelo srce, ko ga je opazovala, kako življenje v njem polagoma usiha. Toda ni si vedela pomagati. Ponovno se je oglasila pri zdravniku specialistu na Macquaristreet, ki ji je nujno svetoval sanatorij, kar je mimogrede omenil že ob njenem prvem obisku.

Njegov nasvet pa ji je pomenil prav toliko kot diagnoza smrtnonevarne bolezni, za katero ni zdravila. Vedela je, da preostane Ivanu po sanatoriju le dvoje: blaznica, ali pa preiskovalni zapor. Oboje ji je pomenilo toliko kot smrt.

Nekega večera je morala zbrati Dolores vse svoje moči, da je lahko pričela svoj običajni spored v zabavišču. Gostje pod šminko in pudrom niso opazili bledice njenega obraza, le njen glas je zvenel tako otožno in odsotno, da so se gospodje v smokingih in dame v večernih oblekah začudeno

spogledovali. Stalni gostje so zaman ugibali, kaj je zadnje čase njihovi španski lepotic pred mikrofonom. Se slepeo bi opozil, kako je pevka vidno shujšala. Njene velike črne oči so skoraj pestrasto zle izpod ozihih in vzhobenih obrvi. Pod njimi so bili vidni temni kolobarji, ki jih niti puder ni mogel zakriti.

Pevka ni namreč že več dni zatisnila očesa. Velika žalost ji je stiskala srce, kajti vedno bolj je spoznavala, da ji usoda ne privošči sreče. Po nesrečnem prvem zakonu ji je ob Ivanu sicer ponovno zasijalo sonce ljubezni in sreče, toda v njenem bungalovu v Sydneyu je morala molče opazovati, kako Ivan počasi umira ob zdravem telesu. Čutila je, kako jo zapušča moči, kako oba drvita propasti v naročje, ne da bi mogla drug drugemu pomagati.

V prvem odmoru se je v svoji garderobi na smrt utrujena sesedla v naslanjač. Trkanje na vrata je prišlo do njenih ušes kakor komaj slišno šumenje iz daljave.

Vstopil je natak in ji na pladnju izročil posetnico.

»Dr. Irwing Bloomstead« — so kakor v megli razbrale njene oči na belem kartonu.

Z odsotnim pogledom je prikimala natakarku, ki jo je začuden gledal v prepričanju, da je lepa pevka težko bolna.

Dr. Irwing Bloomstead je bil prvi moški obiskovalec v njeni garderobi »Nočne zvezde« — razen osebja zabavišča, ki je prihajalo po opravkih, kakor pred nekaj trenutki natakark.

Dolores ga ni niti slišala, ko je vstopil in zaprl za seboj vrata. Se le ko je stal pred njo, je opazila, da ni več sama.

Ponujeni sedež je mladi zdravnik odklonil. Tudi on je bil med tistimi stalnimi gosti »Nočne zvezde«, katerih oči niso prezele pevkinega hujšanja. Ta večer pa je bil dr. Irwing Bloomstead edini, ki je opazil, da lepa pevka jedva stoji na nogah.

»Za danes je vaš spored končan. Govoril sem že z lastnikom zabavišča. Pred vhomom stoji moj avto. Odpeljem vas domov, če dovolite.«

Njegov glas ji je zvenel skoraj očetovsko. Oprijela se je njegove ponujene desnice in počasi vstala. Ko ji je ognil površnik — jesenske noči so v Sydneyu hladne — je z njegovo

KOMISIJE ZA POSTAVITEV DIREKTORJEV V SPODAJ NAVEDENIH PODJETJIH RAZPISUJEJO V SMISLU 90. ČLENA UREDBE O USTANAVLJANJU PODJETIJ IN OBRATOV (URADNI LIST FLRJ št. 51/53)

mesta direktorjev

NASLEDNJIH PODJETIJ:

„Arrigoni“ tovarna sardin - Izola

„Mehanoteknika“ tovarna tehničnih igrač - Izola,

Potovalni urad „Adria“ - Portorož

Podjetje „Avtobus“ - Piran,

Podjetje „De Langlade“ - Koper

Trgovsko podjetje „Sadje-zelenjava“ Izola,

„Riba“ - Izola,

„Val“ - Piran - plovna in pomorska agencija,

Trgovsko podjetje „Moda“ - Izola,

Gostinsko podjetje „Turist“ - Ankaran

POGOJI: PRIMERNA STROKOVNA IZOBRAZBA TER PRAKSA.

PROŠNJE SE VLAGAJO PRI TAJNIŠTVU OLO-KOPER DO 25. MAJA 1954

Prešernova družba je izdala odlično delo nemškega pisatelja B. Travna roman »Bela roža«.

B. Traven nam odpira v Beli roži veren pogled v amoralno življenje magnatov, v svet tistih, ki vladajo, ne da bi bili kronani, ki odločilno posegajo v svetovno dogajanje, odločajo o vojnah in podobno, a so hkrati sužnji lastnega sistema.

Roman je ilustriral in okusno opremil M. Sedej. Knjiga obsega 230 strani in je natisnjena na dobrem brezlesnem beljenem papirju. Kljub temu je cena knjige izredno nizka, saj stane vezana v polplatno s ščitnim ovitkom le din 350.—, broširana s ščitnim ovitkom pa celo samo din 270.—.

Knjigo lahko kupite v vseh knjigarnah, pri poverjenikih Prešernove družbe, lahko pa jo naročite direktno pri upravi Prešernove družbe v Ljubljani, Tqmšičeva ul. 9.

Prešernova družba

pomočjo skozi vhod za uslužbenca zapustila »Nočno zvezdo«, kamor se ni nikoli več vrnila. Čez dvajset minut se je avto dr. Irvinga Bloomsteeda ustavil pred njenim bungalovom.

Vrtna vrata so bila odklenjena. Navzlic slabosti, ki jo je obhajala, se je Dolores spominjala, da jih je ob svojem odhodu zaklenila. Tudi vrata v bungalov so bila odprta, čeprav jih je Ivan takoj po njenem odhodu dvakrat zaklenil. Za trenutek jo je slabost minila in z odločnimi koraki je stopila proti vходу. Strahotna slutnja ji je napolnila srce.

Kaj če so sovjetski agenti vlomili vrata in odpeljali Ivana?

Kolena so se ji zašibila.

Vrata so bila vlomljena!

Skozi noč je odjeknil ženski krik. Bungalov je bil prazen — Ivan je brez sledu izginil. Sicer pa ni bilo v notranjosti bungalova opaziti nobenega znaka nasilja ali česar koli drugega. Sedaj so jo moči popolnoma zapustile in brez glasu je omahnila na tla, še preden jo je dr. Bloomstead lahko prestregel.

Naslednje jutro se je zbudila Dolores na neurološkem oddelku sydneyške bolnice pri guvernerjevem parku in botaničnem vrtu. Komaj je odprla oči, je pristopil k njej dežurni zdravnik oddelka in ji vbrizgnil v ožilje leve roke injekcijo.

Čez nekaj trenutkov je bolnica zaprla oči in ponovno zaspala. Le neenakomerno dihanje je izdajalo, da v njenem telesu še ni zamrlo življenje. Po bledici njenega obraza bi človek sodil, da je mrtva.

Srce lepe pevke Dolores Armendariz pa bi v resnici prenehalo utripati, če bi zvedela, kaj se je zgodilo z njenim ljubimcem.

★

Ko je Ivan zaklenil za Dolores vrata bungalova, je oblečen legel in v sobi je bilo slišati le glasno hropenje, ki pa je postajalo vedno tišje, dokler ni popolnoma utihnilo. Niti njegovega dihanja ni bilo zaznati. Sam ni vedel, koliko časa je nepremično ležal na hrbtu in strmel v temo nad seboj.

V polnem teku priprave za Titovo štafeto

Okrajni odbor TV Partizan, skupno z ostalimi organizacijami, že več tednov pripravlja vse potrebno za uspešni in manifestativni potek Titove štafete v našem okraju.

Letošnja štafeta se bo nekoliko razlikovala od prejšnjih, in sicer po izbrani progi in številu štafet. Tekatci bodo namreč letos odšli iz najzadnejše točke našega okraja, iz Debelega rtiča, nato bodo preko Ankarana krenili proti Bertokom, Čezarjem in Marežigam. Od tu se bodo po rebrni povzpeli do Pomjana, od tam pa preko Šmarij v Ravne, Korte, nato se bodo spustili v dolino in skozi Sečovlje bodo šli v Portorož, Piran in Koper, kjer bo pripravljena svečan sprejem na Titovem trgu. Po sprejemu bodo nosilci štafete palice odšli proti Dekanom, kjer bo štafeta prenočila. 19. maja ob 7. uri zjutraj bo iz Dekanov krenila proti Rižani, kjer bo štafeta prevzel Partizan Sežanskega okraja, ki jo bo nosil do Razdrtega.

Računa se, da bo v letošnji štafeti sodelovalo preko 2.000 tekačev, največ iz vrst Partizana in fizikulturnih organizacij. Ne bodo manjkali pa tudi pripadniki naše ljudske armade, naši motoristi in kolesarji, ki bodo prav tako spremljali štafeto.

ZAČEL SE JE NOGOMETNI TURIR ZA TITOV POKAL

Prejšnjo nedeljo se je pričel v našem okraju izločilni nogometni turnir za »Titov Pokal«, katerega se, kot vsako leto, udeležijo vsi nogometni klubi našega in vseh okrajev naše države.

V prvem kolu smo dočakali nekaj res pravih presenečenj. V Strunjanu so namreč domačini po ostri in srđiti borbi uspeli končno premagati koprski favorite in se tako uvrstiti v drugo kolo. Koprčani so sicer pokazali boljše igr, zlasti v prvem polčasu, ki so ga končali v terenski

in številni premoči. Drugi polčas je pa prinesel presenečenje. Domačini so z veliko požrtvovalnostjo uspeli prodreti skozi koprsko obrambo in doseči prvi gol. Temu sta sledila še dva, ki sta končno zapečatila usodo tekme, ki je zaslužen pripadla mladim Strunjančanom.

V Kopru je bil dvoboj med Stikom in Izolo. Kot v Strunjanu je tudi v Kopru tekma imela dve lici. V prvem polčasu sta si bili enajstori enakovredni. V drugem polčasu so pa Stičani uspeli dvakrat lepo preigrati nasprotnikovo obrambo in doseči tako zaslužen zmago.

Šmarni Branik se je uvrstil v daljnje tekovanje brez borbe, ker je drugo moštvo Pirana predalo tekmo brez borbe.

V drugem kolu bodo posegle v borbo tudi naše najboljše enajstori, naši predstavniki v republiškem prvenstvu Slovenije. Zanimivo bo videti, kako se bodo ti stari in rutinirani igralci obnesli v srečanjih z šibkejšimi nasprotniki. Presenečenja niso izključena, zlasti pri Stilu, ki je pokazal, da je že skoraj enakoverden nasprotnik tudi za ligaska moštva.

Obe koprski moštvi zapustili igrišče poraženi

V 13. kolu nogometnega prvenstva Slovenije sta se domači enajstori Aurora in Piran dokaj slabo odrezali. Obe sta namreč, in to prvič v tem prvenstvu, šli z igrišča poraženi. Sicer njuna naloga ni bila lahka. Aurora je v Postojni igrala z domačim moštvom, ki je prav v prejšnjem kolu odnesel dragoceno točko

s piranskega igrišča. Tekma je bila ostra in hitra. Domačini so imeli stalno terensko premoč, a je niso mogli v celoti izkoristiti zaradi odlične obrambe Koprčanov. Sele proti koncu tekme je Postojčanom uspelo zabiti drugi in zmagoviti gol, ki jim je prinesel dve točki in s tem vžil upanje za upešnejši zaključek prvenstva. Aurora je kljub porazu še vedno na čelu kvalifikacijske lestvice.

Težji poraz od Aurore je doživel Piran, ki je v Novi Gorici proti Zeleniškemu vzdržal pritisk le en polčas, medtem ko je v drugem kratko malo kapituliral in prepustil vso iniciativo domačinom, ki so to izkoristili s tem, da so Pirančanom zabili nadaljne tri gole in si s tem zagotovili zmago z visokim rezultatom 4:1.

Tudi Piran, ki se nahaja v kvalifikacijski lestvici samo točko za prvim, ima še vse možnosti, da bi letošnje prvenstvo zmagal. Do konca prvenstva manjkajo še tri kola. Aurora se bo srečala na lastnem igrišču s Slovanom in Zeleniškem, gostovala bo pa v Ljubljani pri Krimu. Piran pričakuje pa Domžale in Krim, gostoval bo pa pri Slovanu.

VELIKO PRIČAKOVANJE ZA TEKMO ANGLIJA - JUGOSLAVIJA

Kot znano bo v nedeljo dvojni nogometni dvoboj med reprezentanca ma Jugoslavije in Anglije. Prvi moštvi se bosta srečali v Beogradu, drugi pa v Ljubljani. Slednja bo imela prvič priložnost prirediti tako važno nogometno mednarodno srečanje. Za njo je že ogromno zanimanje. Samo iz našega okraja bo tekmo gledalo 350 ljudi, tolikšno je namreč število razpoložljivih vstopnic.

V Ljubljani bo prvič nastopil v državnem dresu znani odredovski igralec Toplak, katerega je komisija za sestavo državne reprezentance določila za vodja napada.

Po nepričakovanem porazu z Belgijo prejšnjo nedeljo v Zagrebu izgleda naše reprezentance niso raznati, toda prepričani smo, da bodo naši nogometaši vložili vse sile in s tem dokazali, da je jugoslovanski nogomet še vedno med najboljšimi na svetu.

SOBOTA, 15. V.: 13.45 Lahka in zabavna glasba, vmes objave; 14.15 Šport doma in po svetu; 14.40 Poje mladinski zbor X. državne gimnazije v Ljubljani p. v. Janeza Boleta; 17.00 Emissija za JNA; 17.30 Šiptarske in srbske narodne; 21.30 Izbrano cvetje z domače gre

NEDELJA, 16. V.: 8.30 Za naša kmetovalce; 9.15 Mladinski tednik; 13.45 Glasba po željah; 15.00 Naši kraji in ljudje: Med kraškimi kamnarji; 16.00 Po poljih in ožarah... spored slovenskih narodnih; 17.00 To je Jugoslavija: spored narodnih pesmi in plesov; 18.30 Veseli ritmi; 18.45 Slovenske narodne; 21.00 Z opernega sveta; 22.00 Plesna glasba.

PONEDELJEK, 17. V.: 11.00 Pojo slavni pevci; 11.30 Havajske melodije; 13.45 Lahka in zabavna glasba, vmes objave; 14.30 Obzoriki; 14.40 Pojeta Dana Filipič in Greta Ložar, spremlja na harmoniko Avgust Stanke; 17.40 Narodne pesmi iz Dalmacije; 18.15 Glasbeni mozaik.

TOREK, 18. V.: 13.45 Lahka in zabavna glasba, vmes objave; 14.30 Kulturno življenje na Primorskem. 17.00 Poje vokalni kvartet Radio Zagreba ob spremljavi klavirja; 17.40 S pesmijo po črni gori; 18.15 Antonin Dvorak: Godalni kvartet v F duru op. 96 izvaja Koeckert kvartet; 20.00 Gioacchino Rossini: »Seviljski brivci« komična opera v 2 dejanjih in štirih slikah, izvaja: solisti, zbor in orkester Milanske Scale, dirigira Malajoli.

SREDA, 19. V.: 11.00 Šolska ura: Kako je nastalo življenje; 11.30 Izdel baročnih skladateljev; 13.45 Lahka in zabavna glasba, vmes objave; 14.30 Od Triglava do Jadrana; 17.30 Iz kraja v kraj; 18.15 Za vsakogar nekaj; 21.00 S knjižne police: Traven: »Bela roža«; 21.30 Franz Liszt: Sonata v H molu, izvaja violinist Cor de Croot.

ČETRTEK, 20. V.: 13.45 Lahka in zabavna glasba, vmes objave; 14.30 Našim ženam; 17.00 Stari in novi plesi; 17.30 Z narodno pesmijo po Jugoslaviji; 18.30 Glasbena kronika; 18.40 Zabaval vas bo orkester Radio Ljubljana p. v. Bojana Adamiča.

PETEK, 21. V.: 13.45 Lahka in zabavna glasba, vmes objave; 14.00 Kulturni razgledi; 14.15 Glasba po željah; 17.20 Chopinove skladbe v instrumentaciji; 17.42 Slavonske narodne pesmi; 18.15 Karel M. Weber: koncert za klarinet in klavir; V ritmu narodnih polk in valčkov; 21.00 Slušna igra: Jack London: »V dolini mesecak«; 22.00 Naši kraji in ljudje: Med kraškimi kamnarji.

★ Akademski slikar HERMAN PEČARIČ bo odprl v soboto ob 19.30 uri v veži hotela Triglav v Kopru razstavo svojih novih del.

ZAHVALA

Iskreno zahvalo izrekam vsem, ki so spremili na zadnji poti mojo ljubljeno mamo, onim, ki so poklonili vence ter ji izkazali poslednjo čast.

Posebno zahvalo dolgujem zdravniku doktorju Francetu Ambrožiču, ki ji je lajšal trpljenje in skrbel za njo v času bolezni. Prisrčno zahvalo izrekam tudi tov. Perko Lojzki-Miloljki za njene poslovilne besede ob odprtju grobu, godbenikom postojnske gasilske godbe in pevce moškega pevskega zbora SKUD Stane Semič-Daki za njihovo sodelovanje pri pogrebu naše ljubljene mame in babice. Postojna, dne 6. maja 1954.

Lilija Bogomil

ZAHVALA

Vsem, ki so spremili tragično preminulega moža, sina in brata

HREŠČAK STANKO

na njegovi zadnji poti, mu poklonili cvetje in z nami sočustvovali, iskrena hvala. Posebna hvala kolektivni podjetja »MESOPROMET«, Koper za udeležbo in poklonitev venca, dalje se zahvaljujemo pevskega zbora ter č. g. župniku. Vsem iskrena hvala.

Zahajajo družine: Hreščak — Kosmač — Sferko. Podgorje, dne 27. 4. 1954.

Realitetna agencija KOPER

Nudi v komisijsko prodajo: Kompletno jadrnico tipa »Sloka« z jadri in pripadajočimi vrvmi, ribiške elektrogeneratorje za ribolov, kompletne z motorji in svetilnimi telesi, kompletne ribiške barke — motorne jadrnice ter navadne na vesla za ribolov, razne foto in radio aparate, komade in kompletna pohištva, pisalne in računske stroje, mešalne stroje za pekarsko obrt, razno konfekcijo in drobnj inventar za gostinska podjetja.

Istočasno javlja, da sprejema v komisijsko prodajo vse vrste premičnin in nepremičnin.

Na razpolago ima za prodajo več stanovanjskih hiš z obdelovalnim zemljiščem, ter sama zemljiška telesa v bližini Kopra, Izole, v Pradach.

MALI OGLASI

RACAR Giovanna, roj. 15. 3. 1911 v Santoma 11, sedaj stanujoča v Ankaranu št. 25, je izgubila csebno izkaznico, izdano ob občinskega ljudskega odbora Koper-okolica, jo razglašajo za neveljavno.

★

Mednarodnega jezika

ESPERANTO

se lahko hitro naučite v našem dopisnem tečaju. Ako pošljete znamke za poštino, Vam pošljemo brezplačno na ogled prve lekcije.

Zveza esperantistov Slovenije, Ljubljana, Miklošičeva 7/1.

Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Milko Stolja — Tiska tiskarna »Jadrano« — Vsi v Kopru. Naslov uredništva in uprave: Koper, Santorjeva ulica št. 26, telefon 170, poštini predal 2.

Letna naročnina 500.— din, polletna 250.— din, četrtletna 130.—, dobavlja takoj

Križanka

VODORAVNO: 1. orodje, 8. kostna kolezen, 9. osebni zaimek, 10. nemški spolnik, 11. kopališče pri Opatiji, 13. ljubeč, 14. popoln duševni mir, 16. rimski vojskovodja, 17. teniški lopar, 19. vprašalnica, 21. območje emirjevega vladanja (množ.), 24. del oblike, 25. 25. ruska nikalnica, 26. ameriška kratica za »vse v redu«, 28. dva enaka soglasnika, 29. pokrajina v Italiji, 32. priprava, ki opravlja določeno delo sama, samogiben stroj.

1	2	3	4	5	6	7
8						
9						10
11		12		13		
14			15			
		16				
	17					
18		19				20
21	22					23
24				25		
26			27			28
29		30		31		
32						

NAVPIČNO: 1. najmanjša vzpetina na travnikih, 2. nestrokovnjaki, svetovnjaki, 3. vzklit olajšanja, 4. proizvod gorenja, 5. začetnici avtorja »Visoške kronike«, 6. znan, 7. ogrebljen, 12. antična boginja, 13. rimski muzej in katedrala, 15. duhovnik, 18. ljubkost, milina, 20. sol solitne kisline, 22. iz maka, 23. manjši tombolski dobitke, 27. vidni organ, 30. medmet, 31. začetnici največjega poljskega pesnika.

Barba Vane pravi...

Bilo je po nepotrebnem nevernih Tomažev, ki so zatrdjali, da je že letina izgubljena, da metrologi lažejo, ker jim je to mestečje in se je že mnogih loteval obup. Takšni so tudi druge spravljali v slabo voljo. Še celo moji dopisniki so padli pod njihov vpliv in me prosili za nasvet. Imel sem pretekli teden res veliko opravka s pisanjem, da sem tolažil ljudi v okolici in pisal nšteta pisma svojim ustnim in psmenim sodelavcem, naj bodo optimisti in naj ta optimizem prenasaajo tudi na druge. Kajti mi bilo še nikoli, da sonce ne bi izpolnilo svojih nalog, čeprav se mu včasih zmeša v glavi. Obupanci so vedno bili in bodo! Še ni dobro pomežniknilo sonce, že spet jočejo, da jih bo pojedel koloradski hrošč peronospora, gosenice in češnjav pedic. Ko smo jim jaz in drugi kmetijski strokovnjaki o pravem času svetovali, naj podvzamejo »primerne korake« za zatiranje te golazni, so se na mpa smejali, češ kaj pa znajo tisti »škribaniki, pismouki in farizeji. Sedaj pa imajo hudiča v hiši in okrog nje. Vane vam je zmeraj pravil: pamet v glavo, po toči je maščuje! Sedaj pa recite, če ni zaman zvoniti! Neznanje se bridko imel Vane prav?

Malo predolgo sem vas zadržal pri nevernih Tomažih in njihovem godrnjanju, toda mislim, da je bilo to potrebno, ker me neprestano obletavajo s takšnimi vprašanji, obenem pa zahtevajo, naj kritiziram tega in onega, kakor da so drugi krivi njihovih nesreč. Kritiziram, kar mislim, da je vredno kritike, ne pa kar tako povprek. Na primer »Semenarnak« v Kopru je zaslužila pošteno kritiko, ker zame-

njuje semena. Če vprašam seme ohrovt ali vrzote, ti dajo seme glavnatega kapusa in narobe. To je pa že velika razlika in je prav, da se kmetovalci zaradi tega jezijo.

Tudi jaz sem se neki dan pošteno jezil, ko so mi v gostilni dali nadnaravni zrezek, naročil sem pa gulaž, ki je cenejši. Izgovarjali so se, da gre vse skozi želodec in da v svetu bolj cenijo zreske kot gulaže. Ko sem pa natakarkju pustil na mizi denar za gulaž, kar sem v resnici tudi naročil, je tekel za mano na ulico in me s silo privlekel nazaj v lokal ter zahteval še 40 dinarjev. Seveda sem protestiral proti nasilju, toda ni nič zaleglo. Rekli so, da denar ne gre skozi želodec, da oni morajo plačati davek in akumulacijo. Tako, vidite, pride pri pomoti lahko tudi občutnih izgub.

V torek sem se kot slepi potnik ukrcal na avtobus, ki vozi proti Ljubljani in se pomešal med množico. Pripovedovali smo si stare in nove »vice«; sprevodnik me ni niti vprašal voznega listka, tako mu je ugajala družina. Na moj vozni listek se je spomnil šele v Postojni, ko smo izstopali, da bi se okrepčali v kavarni. Rekel sem mu, da ima vozni listek moj prijatelj, ki sedi blizu šoferja. Nisem mu lagal, ker je prijatelj res imel vozni listek, toda svoj. Jaz sem pa tako mislil v Postojni izstopiti, ker sem bil namenjen k prijateljem in znancem v Loško dolino in Begunje pri Cerknici, ki me že pol leta vabijo. Ne vem, če je podjetje zaradi tega trpelo veliko škodo, saj sem ves čas kot vljuden človek stal in to samo na enem stopalu, ker za drugega ni bilo prostora.

V Begunjah so me lepo sprejeli in mi pokazali razne znamenitosti. Cerkniško jezero je bilo zaradi nalivov bolj podobno morskemu zalivu. Ko ga bodo žejni požiralniki vsrkali, bo imela vsa okolica dovolj rib in še za Ljubljano jih bo.

Za lov na ribe so dovolj pridne roke, ni potrebno kompliciranih »parangalov, sakaljev in globinskih mrež. Pokazali so mi tudi moderno sadno sušilnico, ki je nekaj let dobro služila svojemu namenu na zadovoljstvo vse okolice. Sedaj pa razpada in kaže svoje brazgotine, da je žalostno. Povedali so mi, da so temu krivi ničvredni ljudje. Če že ne morejo oživeti te sušilnice, bi jo lahko prodali drugam, kjer bodo znali z njo postopati in bodo imeli od nje koristi. Slišal sem, da išče sežanski okraj tako moderno sušilnico, ki bi jo postavil v Gradišcu in bi je bili veseli vsi Brkini in Čiči. Zato sem Begunčanom svetoval, naj se kar v Sežano obrnejo.

V Stari trg sem komaj prišel, ker sem po poti večkrat zabredel v nasprotno smer. Na takozvanih križpotih so tudi kažipot, toda jih ni bilo moč prečitati. V Starem trgu sem na občinskem odboru povedal, naj sedanje kažipote zamenjajo z napisnimi deskami »zgubipote«. Ob ljubil si, da bodo poslušali moje nasvete, kakor tudi, da bodo spravili lekarno v pripravljene prostore, ki jih sedaj ljudstvo uporablja za tajno stranišče. O svojem dvodnevem bivanju v Starem trgu in okolici vam bom podrobneje povedal drugič, ker nimam danes prostora.

Vaš Vane.